

VENERABILIS
B E D Æ

Epistolæ Duæ, necnon
Vitæ Abbatum Wiremuthen-
sium & Girwiensium.

ACCESSIT
E G B E R T I

Archiepiscopi Eboracensis Bedæ æqualis

DIALOGUS,
De Ecclesiastica Institutione.

Ex antiquis codicibus MSS. in lucem emisit,
& notis ad rem Historicam & Antiqua-
riam spectantibus, illustravit

Jacobus Waræus *Eques Auratus.*

DUBLINII,

Typis Johannis Crook Typographi Regii,
Sumptibus Sam. Dancer & sociorum.

MDCLXIV.

MDCLXVI.

2019-2020 School Year
2020-2021 School Year
2021-2022 School Year

Antarctic Treaty System

diverse li condannò a morte.

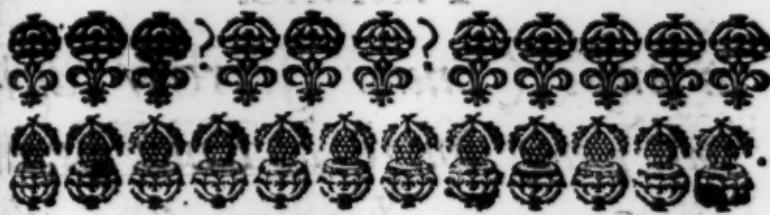
Ultimo show na 22M audio e video é sempre o mesmo: um show de ótimas performances.

Ancillary Benefits

ACCESS

English Dept. meetings

1990-1991
1991-1992
1992-1993
1993-1994

D E
BEDA & EGBERTO,

Deque

Opusculis eorum nunc editis,

PRÆFATIO.

Eximius ille Angliæ
Splendor, Beda Ve-
nerabilis, vir, quo su-
periorem ejus Ætas non vi-
dit, sive eruditionem spece-
mus, sive prudentiam cete-
rásque animi virtutes, natus
est in territorio cœnobii Gir-

Præfatio.

wiensis (nunc Jarrow dici-
tur) non longè à Tine fluvii
ostio , anno Domini 673. &
in eodem cœnobio, egregiè à te-
neris annis, omni literarum ge-
nere exultus, ætatis anno deci-
mo nono, Diaconus , tricesimo
Presbyter ordinatus est, ibique
omnem meditandis scriptu-
ris (ut ipse de se loquitur)
operam dedit. Anno deinde
ætatis sue 59, hoc est, anno
Dom. 731. Ecclesiasticam suam
Historiam Anglorum (cui &
multum debent res Ecclesiasti-
cæ Hibernie) terminavit.
Huic operi adjecit postea Epi-
tomen

Præfatio.

tomen sive Breviarium, usq;
ad annum 734. cum adjuncto
vitæ suæ compendio, ad annum
etatis 59, ad cuius finem, in
Indiculum redegit omnes libros
à se priùs conscriptos, quem In-
diculum libri editi & nonnulli
antiqui MSS. falso ponunt
post annum 766. ad quem ab a-
liquo alio extenditur ejus Epi-
tome. Atqui juxta meliora
exemplaria vita ejus & In-
dex ille librorum interseruntur
post annum Christi 734.

Ad Bedam ipsum nunc re-
vertor. Sunt qui tradant eum
tantà fuisse apud ejus seculi

Præfatio.

*doctiores, veneratione, ut multi
dicerent, Hominem in ex-
tremo orbis angulo natum,
universum orbem suo ingenio
perstrinxisse. Extat apud Guili-
elnum Malmesburiensem, libro
primo de Gestis regum Anglo-
rum, c. 3. Epistola Sergii Papæ
ad Ceolfridum Abbatem, de
Beda Romam transmittendo,
coram consultandi gratiâ, de
causis quibusdam Ecclesiasti-
cis, unde & quantus fuerit
Sergio ediscere licet. Ferunt
tamen Bedam ex Anglia
nunquam pedem movisse. De
ratione nihil traditum repe-
ri.*

Præfatio.

ri. In Annalibus Ultonien-
sibus, obitus ejus ad annum
refertur 734, sive æræ
nostræ vulgaris 735. cum
hoc brevi elogio, Beda
sapiens Saxonum quievit.
Item, ad eundem annum,
auctor qui Bedæ Epito-
men continuavit, Beda
Presbyter obiit. Sic finem
is vivendi fecit, anno suo
climacterico, 26 Maii, anno
Salutis 735, qui dies fuit As-
centionis Domini, in cœnobio
Girwiensi, ubi & sepultus est.
Neque hic omittenda hæc Bedæ
precatio, quâ Ecclesiam Deo
fer-

Præfatio.

fertur commendasse, paulò antequam expiraret, O Rex Gloriæ, Domine virtutum, qui triumphator hodiè super omnes cœlos ascendisti, ne derelinquas nos orphanos, sed mitte promissum Patris in nos, spiritum veritatis. Sic Malmesburiensis Offa ejus Dunelmum postea translata fuerunt, ibique sepulchro condita. Raphaël Volaterranus, Commentariorum Urbanorum Lib. 14. Deposatum Bedæ Genuæ in Italia ostendi asserit: Et longè ante eum, Honorius Augustodunensis, initio libri 4, de Luminaribus Ecclesiæ,

Præfatio.

desiæ, Bed. in Romæ mortuum
& sepultum dicit. Utérq; falsò.
De tempore verò mortis ejus,
vide si placet, Cuthbertum, in
vita Bedæ præceptoris sui, cui
morienti adfuit, Item Florentium
Wigorniensem, Guil. Malmes-
buriensem, Rogerum Hovede-
num, Matthæum Westmonaste-
riensem & Iohannem Tinmu-
thensem, vel qui eum transcri-
psit, Iohannem Capgravium, ac
e recentioribus, Philippum Lab-
bé, Tomo primo de Scriptoribus
Ecclesiasticis, Parisiis edito, an-
no 1660. Bedâ mortuo, sepulta
est cum eo, verbi sunt Mal-
mesburiensis,

Præfatio.

mesburiensis, loco suprà citato)
Gestorum omnis penè notitia,
usq; ad nostra tempora , adeò
nullus Anglorum studiorum
ejus æmulus, nullus gratiarum
ejus sequax fuit. *Et post*
pauca , Ita cùm pigro sem-
per succederet pigror, multo
tempore in tota insula stu-
diorum detepuit fervor.

Sed ut me recipiam :
Ad Bedæ opuscula è tene-
bris in lucem nunc emissâ
venio. Atque h̄ic primū
se offert Epistola ejus Apologe-
tica ad Pleguinam , quam
scripsit , quòd insimularetur

Præfatio.

in nonnullis, de Ætatibus Seculi, non rectè sensisse. Hujus Epistolæ mentionem facit ipse met Beda, in Indiculo operum suorum, sub nomine Epistolæ, de sex ætatibus seculi, uti etiam, Historiæ Abbatum sui monasterii, in libellis duobus. Ejus quidem Epistola ad Egbertum, Archiepiscopum Eboracensem, non invenitur ibidem, utpote scripta paulò ante obitum suum. Quâ de refusiis postea, in Annotationibus nostris: ubi etiam ex quibus exemplaribus antiquis MSS. hæc Bedæ opuscula descripta fuerunt, patebit.

Transeo

Præfatio.

Transeo ad Egbertum qui vi-
veniente Bedā ad Archiepiscopatum
Eboracensem electus est, &
locum postea tenuit annos 36,
tunique in porticu Ecclesiae sue
cathedralis, prope fratrem suum
Eadbertum Nordan humbro-
rum Regem, sepultus est. Ex-
cerpta ejus è Dictis & Canoni-
bus Sanctorum Patrum concin-
nata edidit anno MDCXXXIX,
inter Concilia Britannica, Hen-
ricus Spelmannus Eques aura-
tus. Nunc verò Dialogum e-
jus damus, quem composuit De
Ecclesiastica Institutione. De
eo vide etiam plura postea, in
An-

Præfatio.

*Annotationibus. Atque hæc
hactenùs de Beda & Egberto,
& opusculis eorum nunc edi-
tis.*

*Dublinii, Prid. Id.
Julii MDCLXIV.*

Opusculo-

**Opusculorum nunc editorum,
nec non Annotationum ad
singula opuscula,**

E E N C H U S.

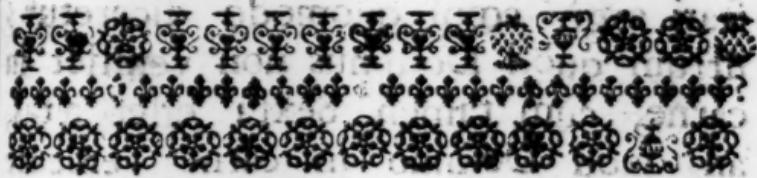
OPUSCULA.

- B**edæ Epistola Apologeticæ. pag. i.
Ejusdem vitæ Abbatum Wiremu-
thensium & Girwiensium. pag. 21.
Ejusdem Epistola ad Egbertum Ebora-
censem Archiepiscopum. pag. 59.
Egberti Archiepiscopi Eboracensis Dia-
logus, De Institutione Ecclesiastica.
pag. 91.

N O T A E .

- Ad Bedæ Epistolam Apologeticam.
pag. 115.
Ad ejusdem vitas Abbatum Wiremu-
thensium & Girwiensium. p. 119.
In ejusdem Epistolam ad Egbertum.
pag. 126.
Ad Egberti Dialogum, De Institutione
Ecclesiastica. p. 130.

Pag. 117. lin. 14. *dele*, (vel provincia saltem) Ibid. l.
15. *dele*, Archiepiscopus.

*Epistola B E D Æ Presbyteri A-
pologetica, eo quòd insimulare-
tur à quibusdam, de ætatibus
Seculi non rectè sensisse.*

FRATRI dilectissimo & in Christi visceribus honorando Pleguit næ, Beda in Christo salutem. Venit ad me ante biduum (frater amantissime) nuntius tuæ Sanctitatis, qui pacificæ quidem salutationis à te lætissima verba detulit, sed hæc tristi mox admixtione confudit, addendo videlicet, quòd me audires à lascivientibus rusticis, inter hæreticos per pocula decantari. Exherrui, fator, & pallens percunctabat, cujus hærefoes arguerer. Respondit, quia negarem in Sexta ætate Seculi, Dominum Salvatorem in carne venisse. Pereun-

Epistola Venerabiliis Bedæ

ctari ergo cœpi quomodo diceretur ; utrum quod Dominus non venisset in carne, cum tamen Sexta esset ætas, an quod Domino in carne veniente neandum Sexta ætas veniret, vel certe ætas Septima jam venisset, cum aperte ratione Sexta ætas non nisi ab ejus posset incarnatione cœpisse. Deprehendique, sive hoc sive illud insimularetur, me in utroque sanæ fidei & Ecclesiasticæ unitatis existere consontem.

Quomodo vel Christum in carnem venisse negans, Christi in Ecclesiâ potuisse esse Sacerdos? vel quâ consequentiâ Evangelicis & Apostoliçis credens literis, sextâ iij. i. um ætate seculi incarnatum esse discrediderem ; cum Euangelista Matthæus in eodem libro generationis Jesu Christi, notissimis temporum articulis per generationes denas & quaternas, quatuor ultimas discernat ætates ? Primas vero duas Apostolus Petrus tali distinguit in dieulo : terram pariter ac coelos (diluvio) perditos, atque alios pro illis asseverans esse repositos ; ut non tam duæ ætates seculi, quam duo secula, si non hæresis * Valentiana timeret, possent

nuncupari? Cùm me igitur discutiens identidem liberum esse cernerem, cogitare sedulus cœpi, unde hæc in me calumnia devolveretur: tandemque venit in memoriam, quòd cuidam vestrūm super opusculum meum de Temporibus, quod ante quinquennium edidi, monstrabam: in quo annorum series juxta Hebraicam veritatem, ubi LXX. interpretibus longé brevior habetur, erat annotata: ita ut usque ad adventum Salvatoris in carne, nec quinque annorum milia sint completa. Sua-
debamque illi (fraternæ, fateor, charitatis & (ipsius) veritatis intuitu) ut Scripturæ Sacræ * post Christianum nobis interpretem translatæ, potius quam Judaicis interpretationibus vel Chronographorum imperitiæ, fidem accommodare disceret: digito ostendens, quòd Eusebius in descriptione temporum, neque Hebraicam veritatem, neque LXX. translatorum per omnia sit editionem secutus; quod id ipsum & hinc scripto facere curabo. Verùm, quòd ipse (quisquis erat) cui hæc suggesseram, fraterni amoris officium ver-

tit in odium æmulationis; & supernus moderator illi, iustâ mercede, lucem ostensæ veritatis in tenebras convertit cæcæ falsitatis.

Ne ergò me putes (dilectissime) post notam hærefoes ad inficiandi malle subterfugere præsidium; quām Doctorem recipere veritatis: audi quæ in libello, memorato de Æstatibus scripsi. Postquām enim de momentis & horis, de die, de nocte, de hebdomadibus & mensibus, de anno & his quæ ad annum pertinent, de circulo decennovennaii & accidentibus illi, quantum mihi meisque satis credebam, perstrinxi: ventum erat ut æquè de æstatibus aliquid abbreviaretur. Sextodecimo ergò capitulo tale feci primordium.

Sex, inquam, æstatibus mundi tempora distinguuntur. Prima ætas, ab Adam usque ad Noë, continens generationes decem, annos verò * 1656. quæ tota periit diluvio, sicut infantiam mergere solet oblivio. Secunda, à Noë usque ad Abraham, generationes similiter complexæ decem, annos autem 292. quæ in lingua inventa est, id est, in

* 1657.

* 297.

He-

Hebræā. A pueritâ namque incipit homo loqui nosse post infantiam, quæ & nomen inde accepit; quia fari, id est, loqui non potest. Tertia, ab Abraham usque ad David, generationes quatuordecim, annos verò 942. continens. Et quia ab adolescentiâ incipit homo posse generare; Matthæus generationum ex Abraham sumpsit exordium, qui etiam Pater gentium constitutus est. Quarta, à David usque ad transmigrationem Babilonis generationibus æquè juxta Matthæum quatuordecimi, annis autem 473. porrecta à quâ Regum tempora cœperunt: juvenilis enim dignitas regno est habilis. Quinta deinde, usque ad adventum Salvatoris in carne, generationibus & ipsa quatuordecim, porrò annis 589. extenta: in qua, ut gravi senectute fessa, malis cœbrioribus plebs Hebræa quassatur. Sexta, quæ nunc agitur, nulla generationum vel temporum serie certa; sed, ut ætas decrepita, ipsâ totius seculi morte finienda.

Hæc in prædicto libello de Æstatibus seculi prænotando commemorans, statim aliud

aliud capitulum subnexui, quo cursus & ordo totius seculi panderetur, ita inchoans. Prima ergo ætas continet annos juxta Hebræos, 1656. iuxta Septuaginta interpretes, 2242. Adam, anno rum 130, genuit Seth, qui pro Abel natus est. Seth autem annos 105, genuit Enos: & cetera usque ad diluvium. Deinde subjunxi. Secunda ætas continet annos juxta Hebræos, 292. juxta LXX, interpretes, 942, vel adjecto Cainan, 1672. 272. Sem, anno secundo post diluvium, genuit Arphaxad, à quo Chaldæi. Arphaxad annos 35, genuit Sela. Hic Septuaginta interpretes, quos Euangelista Lucas secutus est, interposuere Cainan, qui cum 30 esset annorum genuerit Sela. Item, de tertia ætate. Tertia, inquam, ætas continet annos 942. Item ubi ad quartam ventum est: Quarta, inquam, ætas continet annos juxta Hebræos, 473. LXX. interpretes, 12 adjiciunt. Cum ergo in excursu operis, ad nativitatem usque Domini Salvatoris pervenirem, ita scripsi. Octavianus regnavit annos 56. Hujus anno 42, Dominus nascitur, completis ab

ab Adam annis 5952, juxta alios 5199.

Hæc sunt quæ juxta fidem sacræ historiæ mihi meisque [rogantibus] strictim & simpliciter, ut credidi & sensi, abbreviare curavi, nequaquam Chronographo tam erudito tantisque laudibus digno contradicens, in his duntaxat in quibus ipse divinæ Scripturæ contrarius non est. Qui cùm in libro ~~Επανάστασις~~ virgam Origenis pertimescens, generationem Cainan de medio tolleret; & Euangelio Lucæ & LXX. pariter interpretibus fidem derogavit, eorumque translatori * 130 annos evalit. * ^{translatiōnī} Cùm verò generationibus ad Hebræorum libros castigatis, non æque numerum annorum juxta eosdem emendare ^{130, ali nos era} curaret; in summa suæ computationis, illorum seriem * 132, annis excessit: * ^{232.} Sieque neutram viam observans, ipse quā voluit incessit.

In prima quippe & secunda ætate nostris, id est, de Hebræo fonte transfusis, Græcorumque codicibus, hujusmodi discrepancy inest: quia (sicut Hieronymus, sacræ interpres historiæ, in libris Hebraicarum quæstionum refert)

antequām gignatur qui gigni memora-
ratur, minus vixisse apud Hebræos pa-
ter invenitur centum annos; sed postea-
quām est genitus idem ipsi minus cen-
tum quām in Hebræis inveniuntur in
Græcis: atque ita utrecunque numeri
universitas consonat. Per hanc [au-
tem] corruptionem Græcorum codi-
cum exoritur illa famosissima quæstio,
ubi Mathusalem 14 annis vixisse post
diluvium computatur: cùm certum sit
apud Hebræos codices eodem anno di-
luvii eum fuisse defunctum.

Quòd si aliquis dixerit Hebræos li-
bros posteà à Judæis esse falsatos, eos
que dum nostris invident auctoritati-
bus sibi abstulisse veritatem: audiat
Origenem quid in Septimo [volumine]
explanationum Isaiæ, huic respondit quæ-
stiunculæ, quòd nunquam Dominus &
Apostoli, qui cætera crimina arguunt in
Scribis & Phariseis, de hoc crimine
quod erat maximum reticuissent. Au-
diat Josephum historiographum Judæo-
rum; qui in primo libro ^{A. y. a. b. n. 10.} adver-
sus Appionem Grammaticum scribens,
apertè & lucide monstravit, & mino-
rem

rem annorum numerum esse veracem,
& nequaquam Scripturam sanctam à
Judæorum gente esse falsatam.

Neque igitur (inquiens) innumera
apud nos habentur volumina inter se
invicem discordantia ; sed duo tantum
& viginti sunt libri qui omnium tem-
porum seriem continent , qui & justè
creduntur divinitus inspirati . Ex quib-
us quinque sunt libri Moysi , conti-
nentes leges , vitæ & successionis hu-
manæ prosapiam usque ad ipsius Moysi
terminum protendentes : qui paulo
minus ad tria milia annorum conti-
nentiam gerunt . Et post pauca . Re-
bus igitur ipsis constat , quām nos ve-
nerabiliter utamur scripturis nostris .
Nam cūm tot secula intercesserint , ne-
que addere quis unquam , neque aufer-
re , aut post mutare quid ausus est :
Sed omnibus gentis nostræ hominibus
insita hæc quedammodo atque ingenita
fides est , credere hæc Dei esse con-
ulta , & his jugiter inhætere , ac pro
ipsis (si ita res poposcerit) libenter a-
nimam ponere .

Audiat beatum Hieronymum , quòd
non

non Hebræos sed Græcos codices dicat esse falsatos. Cùm enim verba dierum interpretari cogeretur, ita hoc opus causando præfatus est. Si Septuaginta interpretum pura, & ut ab eis in Græcum versa est editio permaneret ; superfluè (mi Chromati, Episcoporum sanctissime atque doctissime) impelleres, ut tibi Hebræa volumina Latino sermone transferrem. Quod enim semel aures hominum occupaverat, & nascentis Ecclesiæ roboraverat fidem, justum erat [&] nostro silentio comprobari. Nunc verò cùm pro varietate regionum diversa ferantur exemplaria, & germana illa antiquaque translatio corrupta sit atque violata : nostri arbitrii putas, aut è pluribus judicare quid verum sit, aut novum opus in veteri opere cudere, & cetera, quibus, eundem sensum latius exequitur. Cujus sententiæ etiam Beatus Antistes Augustinus concinit, & ipse namque cùm hujus discrepantiæ causam, neque malitiæ Judæorum, neque LXX. interpretum, qui & ipsi Judæi erant, errori vel inadvertiæ voluisse adscribere ; (ne quos alibi

cat alibi per 70 cellulas uno divinitatis
um spiritu repleverat, hos passim argueret
bus falsitatis;) hoc invenit ut diceret.

Credibilius ergo quis dixerit, cum
primum de Bibliotheca Ptolemæi de-
scribi ista cœperunt, tunc aliquid, tale
fieri potuisse in codice uno, scilicet
primitus inde descripto, unde jam la-
tiūs emanaret, ubi potuit quidem ac-
cidere etiam scriptoris error. Sed hoc
in illâ quæstione de vitâ Mathusalem
non absurdum est suspicari. Et paulò
pōst. Nam etiam nunc (inquit) ubi
numeri non faciunt intentum ad ali-
quid quod faciē possit intelligi, vel
quod appareat utiliter disci; & neg-
ligenter describuntur, & negligentius
emendantur. Quis enim sibi æstimet
esse discendum, quot millia hominum
tribus Israël sigillatim habere potue-
runt? quoniam predesse aliquid non
putatur. Item post aliquanta. Sed
quomodo libet istud accipiatur, recte
fieri nullo medo dubitaverim, ut cum
diversum aliquid in utrisque codicibus
invenitur, quandoquidem ad fidem re-
rum gestarum, utrumque esse non po-
test

test verum, ei linguae potius credatur, unde est in aliam per interpretes facta translatio. Lege librum de Civitate Dei X V.

Ibid.

* Neque enim ullo modo audiendi sunt, qui putant aliter annos illis temporibus computatos, id est, tantæ brevitatis, ut unus annus X. illos habuisse credatur tricenis (videlicet) senisque diebus terminatos : (argumento utentes, quod apud plerosque scriptores historiæ reperitur, Acarnanas sex mensium, Arcadas trium, Ægyptios quatuor, habuisse annum, & ipsos aliquando etiam Lunæ fine annum suum limitasse :) quoniam hujusmodi sensum ipsa Scriptura palam destruit. Ubi cum juxta Hebreos legatur, Vixitque Adam annis 120, & genuit Seth: & facti sunt dies Adam postquam genuit Seth, 800. anni, & genuit filios & filias, & factum est omne tempus quod vixit Adam, anni 930, & mortuus est. LXX. dixerunt, Et vixit Adam 230. annis & genuit Seth, & fuerunt dies ejus postquam genuit Seth 700. anni, & mortuus est. & facti sunt omnes dies ejus, 930. anni, & * contra in-

Cetera.

hunc

hunc modum. Quid enim? Numquid in primâ parte cuiusque versiculi breviores annos, in medio majores, in fine posuerunt æquales & quod & facere erroris, & vel suspicari, stultitiae est.

Mirantur aliqui, quare tantus tamque egregius sanctæ interpres Scripturæ Hieronymus (de quo dictum, & jure dictum est,

Ieronyme interpres variis doctissime linguis,

Te Bethleem celebrat, te totus personat orbis:)

quare (inquam) noluerit ille, cum librum transferret Chronicorum, quod verum ab Hebræis didicerat, hoc etiam tradere Latinis. Quemcunque autem hoc moverit, scire debet, quia sicut ipse in eodem Temporum libro præfatus est, vel interpres esse voluit, vel novi operis conditor: Et quia forsitan nolebat, ubi summa necessitas non inerat, insanientium in se ultrò provocare rabiem, singulariter posteris hoc negotii relinquere, sicut Eustochiæ vir-

virgini quodam loco dicit, radios quidem se & licia velle parare, aliis verò curam dimittere texendi. Quippe qui in tam necessariâ divinæ Scripturæ translatione penè à Latinis simul & Hebræis est lapidibus oppressus. Ab Hebræis quidem, quòd eis irridendi, Christianos & calumniandi pro codicibus mendosis occasio foret ablata: à Latinis autem, quod eis nova & insolita, tamethi meliora, pro veteribus ingererentur & solitis. Ita ut etiam Beatus Augustinus litteris amicissimâ caritate per tot maris terrarumque spatia transmissis, hæc inserere curaret.

De vertendis [autem] in Latinam linguam canonice libris laborare te nolo; nisi eo modo quo Job interpretatus es; ut signis adhibitis, quid inter tuam & LXX. quorum est gravissima auctoritas interpretationem distet, appareat. Satis autem nequeo ammirari, si aliquid in Hebræis exemplaribus invenitur quòd Interpretes illius linguae peritissimos fugerit. Omitto hic LXX, de quorum vel consilio vel spiritus majore concordiâ quam si unus homo

homo esset, non audeo aliquam in partem certam ferre sententiam; nisi quod de his præminentem auctoritatem in hoc munere sine controversia tribuendam existimo. Illi me plus movent, qui cùm posteriores interpretarentur, & sermonum locutionumque Hebræorum viam atque regulas mordaciùs (ut fertur) tenerent; non solum inter se non consenserunt, sed æquè reliquerunt multa quæ tanto post^{*} enervanda ac prodenda, remane-^{* Eruen-} rent. Si enim obscura sunt, te quæda- que in eis falli posse creditur si ma- nifesta, illos in eis falli potuisse non creditur.

Hæc intereà, quùm de Temporibus & Annis sermo est, tuam simplicitatem (Dilectissime Frater) admoneo: ne opinione vulgari seductus, quasi sex annorum millia sp̄eres fæculum præsens duraturum esse; & juxta nescio cuius hæretici librum, quem me puerum memini antiquo stylo descriptum vidisse, diem quidem & horam Judicii nesciri, annum verò putas ab hominibus posse præsciri: eo quod Dominus dix-

dixerit, De die autem illâ & horâ nemo ſcit, non autem dixerit de anno; & cùm rurſus aierit. Non eſt veſtrum nôlile tempora vel momenta, neque illuc adjunxerit annos. Hic etenim Chronographus hærefiarches aſtruere nitebatur, quòd ante incarnationem Domini quinque annorum millia & quingenti transfiérint; ac deinde ad diem uſque iudicii quingenti tamen ſuperelſent, è quibus CCC. & aliquot ſu-
pra præterierant tempore quo hæc de-
liberabat. Hujus numeri ſummaim partim
de Genesi, partim de [libro] Jui-
cūm accumulans: ſed & Samueli &
Sauli bis quadragenos annos tribuens.
Argumentoque utebatur, quòd in vineâ
Dominicâ noviſſimi operarii unâ horâ
fecerint; & Johannes Apoſtolus dix-
erit, Filicli, noviſſima hora eſt, quòd
cum horâ unâ in die, hoc in ſex mil-
libus annorum quingenti eſſe anni de-
berent: & quòd ſuperveniens vefpera
poſt XII. horas die hoc expletis annis
duodecies quingentenis, id eſt, ſex mil-
libus æterna iuſti iudicis retributio
generet.

Unde & ipse satis doleo (fateor) & quantum licet, vel amplius irasci soleo quoties à rusticis interrogor, quot de ultimo miliario Seculi restent anni: atque contrà ipse ab illis sciseitari, Unde noverint quòd nunc ultimum agatur miliarium? cùm Dominus in Euangelio non tempus adventus sui prope vel procul esse testetur; sed nos semper accinctis [*lumbis*] *lucernisque ardentibus* vigilare ac se expectare donec veniat jubeat. Animadverto enim quia cùm sermonem facientes ad fratres incidente occasione de Ætatis Seculi disputamus, quidam simpliciorum sex annorum millia nos prædicare autumant. Nec defuere qui septem annorum millibus Seculi hujus statum, qui [&] septem diebus volvitur, terminandum esse putarent, quos sæpedictus Doctor Augustinus, in expositione Psalmi sexti manifestæ temeritatis redarguit, dicens inter alia, *Sì enim post septem annorum millia ille dies venturus est; omnis homo potest annis computatis adventum ejus addicere.* *Ubi erit ergò, quod nec Filius hoc novit?*

Per.

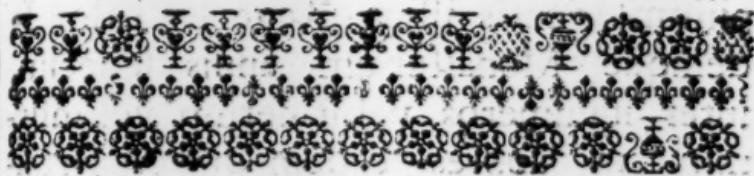
novit? quod utique dictum est quia
 * post filium homines hoc non discunt,
 non quod apud se ipse non noverit:
 secundum illam locutionem, *Tentat vos*
Dominus Deus vester ut sciat, id est,
 ut scire vos faciat; & *Exurge Domine,*
 id est, fac nos exurgere. Cùm ergo
 ita dicatur nescire filius hunc diem,
 non quòd nesciat, sed quòd nescire fa-
 ciat eos quibus hoc non expedit scire,
 id est, non eis hoc ostendat: quod sibi
 vult nescio quâ præsumptione, quæ an-
 nis computatis certissimum sperat post
 septem annoruin millia diem Domini.

Hæc tibi (Dulcissime frater) inno-
 centiæ meæ pignora, has amicæ carita-
 tis indices mitto litteras: nè me arbitre-
 ris humanæ divinæ scientiæ penitus
 expertem, quin potius secundum Scrip-
 turas ac scita Patrum, fidelis & ca-
 tholicâ voce profiteri Dominum Sal-
 vatorem in sextâ ætate Seculi carnem
 pro nobis assumpsisse mortalem; cur-
 sum verò seculi nullo [nobis] certo an-
 norum numero definitum, ipsius so-
 lùm Judicis cognitum esse scientiæ.
 Etsi enim mihi quis dixerit, *Ecce hic*
est

est Christus, aut ecce illic, id est, hoc vel hoc tempore futurus ad judicium; nequaquam audio, neque sector illum: Scio enim quia sicut fulgur coruscans de cælo in ea quæ sub cælo sunt fulget, ita erit filius hominis in die sua. Agnoscas etiam quâ opinione vulgus infex vel septem millium venerit annum, & quâ ipse auctoritate assertio- nem meæ computationis astruam; Hebraicâ videlicet veritate, per Originem proditâ, per Hieronymum editâ, per Augustinum laudatâ, & per Josephum confirmatâ: quibus ego in rebus talibus nulos invenio Doctiores. Neque autem mirandum, laudabilem vi- rum Eusebium, quamvis miro sapiendi dicendique ingenio testam ferrumque (ut dicitur) conglutinare valeret, non valere tamen quod non didicerat, hoc est, Hebræam scire linguam, cuius timore quasi meritò reverendæ & hoc quod sciebat ipse corrumpere non ti- mut, ut suprà docuimus.

Obsecro sanè ut has purgationis meæ litteras religioso ac doctissimo fratri nostro David porrigas: quatenus eas

ille coram venerabili Domino ac patre nostro, *Wilfrido* scilicet Antistite, legere possit; ut quoniam illo præsente atque audiente insipientius sum prius appetitus convitiis, ipso etiam nunc audiente ac dijudicante, quam immeritus eadem convitia sim perpeccus, appareat. Ipsum quoque *David* præ cæteris rogo, ut juxta exemplum sibi cognominis pueri, furorem spiritus nequam à fratre desidente, hortatione sanorum verborum, quasi dulci psalmodiæ modulatione, sedulus effugare contendat. Quod utique in cænâ illâ in quâ me poculo debrius culpare studuit, ille qui semet potius lectioni intentus iniquabilem facere debuerat, perfidere nequaibat: utpote sensus & sententiae meæ quam laudabat necdum concus. Verè etim dictum est; quia si momorderit serpens in silentio, non ei abundantia incantatori. Amen.

L I B. I.

Incipit vita Sanctorum Abbatum Monasterii in Wiramutha & Gyrwin, Benedicti, Celfridi, Easterwini, Sigfridi atque Whetberti, ab ejusdem Monasterii Presbytero & Monacho, Beda, composita.

Religiosus Christi famulus Biscopus cognomento Benedictus aspirante supernâ gratiâ Monasterium construxit in honorem beatissimi Apostolorum principis Petri, juxta ostium Fluminis Wiri ad aquilonem, juvante ac terram tribuente venerabili ac piissimo

piissimo gentis illius Rege Egfrido. Idemque Monasterium annis sedecim, inter innumeros vel itinerum vel infirmitatum labores, eadem quâ construxit religione, sedulus rexit: Qui ut beati Gregorii Papæ verbis, quibus cognominis ejus abbatis vitam glorificat, utar: Fuit vir vitæ venerabilis, gratiâ Benedictus & nomine, ab ipso pueritia suæ tempore, cor gerens senile, ætatem quippe moribus transiliens, nulli animum voluptati dedit. Nobili quidem stirpe gentis Anglorum progenitus, sed non minori nobilitate mentis ad promerenda semper Angelorum consortia suspensus. Denique cùm es-

* *Oswii.* set minister * Oswini Regis & possessionem terræ suo gradu competenter illo donante perciperet, annos natus circiter viginti & quinque fastidivit possessionem caducam, ut adquirere posset æternam. Despexit militiam cum corruptibili donativo terrestrem. Ut vero regi milita et, Regnum in superna civitate mereretur habere perpetuum, reliquit domum, cognatos & patriam propter Christum & propter Evangelium:

uangelium : ut centuplum acciperet, & vitam æternam possideret : Respuit nuptiis servire carnalibus, ut sequi valeret Agnum virginitatis gloriæ candidum in regnis cælestibus. Abnuit liberos carne procreare mortales, prædestinatus à Christo ad educandos eis spirituali doctrinâ filios, cælesti in vita perennes. Dimissâ ergò patriâ, Romam adiit, beatorum Apostolorum (quorum desiderio semper ardere consueverat) & loca corporum corporabiliter visere atque adorare curavit. Ad patriam mox reversus, studiosus ea quæ Ecclesiasticæ vitæ instituta diligere, venerari , & quibus potuit prædicare non desiit. Quo tempore Alchfridus supradicti Regis Oswii filius & ipse propter adoranda Apostolorum limina Romanam venire disponens comitem eum ejusdem itineris accepit. Quem cum pater suus ob intentionem memorati itineris revocaret, atque in patria ac regno suo faceret residere, nihilominus ipse, ut bonæ indolis adolescens coeptum confessim explens iter, summa sub festinatione Romanum rediit, tempore cuius

suprà beatæ Memoriæ Vitaliani Papæ,
& non pauca scientiæ salutaris quem-
admodum & prius haustâ dulcedine
post menses aliquot inde digrediens
ad Insulam Lirinensem, ibidem se Mo-
nachorum cœtui tradidit, tonsuram ac-
cepit, & disciplinam regularem Mo-
nachi voto insignitus debitâ cum solli-
citudine servavit ; ubi per biennium,
idoneâ monasticæ conversationis doctri-
nâ institutus, rursùs Beati Petri Apo-
stolorum principis amore devictus, sa-
cratam ejus corpore civitatem repetere
statuit. Nec post longum, adveniente
nave mercatoriâ, desiderio satisfecit.
Eo autem tempore miserat Ecgbertus
Cantuariorum Rex de Britannia e-
lectum ad Episcopatus officium virum
nomine Wighardum, qui à Romanis
Beati Gregorii Papæ discipulis in Cantia
fuerat omni Ecclesiastica institutione
sufficienter edocitus ; cupiens eum sibi
Romæ cardinali Episcopum quatinus
suæ gentis & linguæ habens antistitem,
tanto perfectius cum subjectis sibi po-
pulis vel verbis imbueretue fidei vel
mysteriis ; quanto hæc nempe non per
in-

interpretem sed per cogniti & contributis viri linguam simul manumque susciperet. Qui videlicet Wighardus Romam veniens, cum cunctis qui secum venere comitibus, antequam gradum Pontificatus perciperet, morbo ingruente defunctus est. At vero Papa Apostolicus ne legatariis obeuntibus, legatio religiosa fidelium fructu competente careret, inito consilio, elegit de suis quem Britannias Archiepiscopum mitteret, Theodorum videlicet seculari simul & Ecclesiasticâ Philosophiâ præditum virum, & hoc in utrâque lingua, Græca scil. & Latina, dato ei collegâ & consiliatore viro æquè strenuissimo ac prudentissimo Adriano Abbatem: & quia venerabilem Benedictum sapientem, industrium, religiosum ac nobilem virum fore conspexit, huic ordinatum cum suis omnibus commendavit Episcopum, præcepitque ut relictâ peregrinatione, quam pro Christo susceperat, commodi altioris intuitu, patriam reversus, doctorem ei veritatis quem sedulo quaesierat adduceret, cui vel illo pergenti vel ibidem

dem docenti, pariter interpres existere posset & ductor. Fecit ut jussiferat, venerunt Cantiam: gratissimè sunt suscepiti: Theodorus sedem Episcopatus concedit. Benedictus suscepit Monasterium Beati Petri Apostoli ad regendum, cuius postea præfatus Adrianus factus est Abbas. Quod ubi duabus annis Monasterium rexit; Tertium de Britannia Rcmam iter arripiens solitâ prosperitate complevit, librosque omnis divinæ eruditionis non paucos vel placito pretio emptos, vel amicorum dono largitos retulit. Rediens autem, ubi Viennam pervenit; emptios sibi quos apud amicos commendaverat, recepit. At ingressus Britanniam, ad Regem Occidentalium Saxonum nomine Coynwall conferendum putavit, cuius & antè non semel amicitiis usus, & beneficiis erat adjutus. Sed ipso eodem tempore immaturâ morte prærepto, tandem ad patriam gentem, solumque in quo natus est pedem convertens, Ecgfridum Transhumbranæ regionis Regem adiit: Cuncta quæ egisset ex quo patriam adolescens defrui

ruit, replicavit, quo religionis desiderio arderet, non celavit, quid Ecclesiasticæ, quid Monachicæ institutionis Romæ, vel circumquaque didicisset, quot divina volumina, quantas Beatorum Apostolorum sive Martyrum Christi reliquias attulit, patefecit, tantamque apud Regem gratiam familiaritatis inventit, ut confessim ei terram Septuaginta familiarum de suo largitus, Monasterium, inibi primo pastori Ecclesiæ facere præciperet. Quod factum est, sicut & in proœmio memini, ad ostium fluminis Wiri, ad aquilonem, Anno ab incarnatione Domini sexcentissimo septuagesimo quarto, Indictione secunda, Anno autem quarto Imperii Ecgfridi Regis. Nec plusquam unius anni spatio post fundatum monasterium interjecto, Benedictus, Oceano transmisso, Galias petens, cæmentarios qui lapideam sibi Ecclesiam juxta Romanorum quem semper amabat morem, facerent, postulavit, accepit, attulit. Et tantum in operando studium præ amore Beati Petri, in cuius honorem faciebat, exhibuit, ut inter unius anni circulum,

ex

ex quo fundamenta sunt jacta, culminibus superpositis, missarum inibi solemnia celebrari videres. Proximante ad profectum opere; misit legatarios Galliam, qui vitri factores, artifices videlicet, Britanniis eatenus incognitos, ad cancellandas Ecclesiæ, porticumque & cænaculorum ejus fenestras adducerent. Factumque est, & venerunt; nec solùm postulatum opus compleverunt, sed & Anglorum ex eo gentem hujusmodi artificium nōsse ac discere fecerunt. Artificium nimirūm vel lampadis Ecclesiæ claustris vel vasorum multifariis usibus non ignobiliter aptum: sed & cuncta quæ ad Altaris & Ecclesiæ ministerium competebant, vasa scilicet, vel vestimenta, quia domi inventire non potuit, de transmarinis regionibus advectare religiosus emptor curabat. Et ut ea quoque quæ nec in Gallia quidem reperiri valebant; Romanis è finibus Ecclesiæ suæ provisione impiger ornamenta ut munimenta conferret. Quātâ illâ post compositione juxta regulam Monasterium profectione completâ, multiplicare quam prius

prius spiritualium mercium fœnore cumulatus rediit. Primò quod innumerabilem librorum omnis generis copiam apportavit: Secundò quod reliquiarum Beatorum Apostolorum Martyrumque Christi abundantem gratiam multis Anglorum Ecclesiis profuturam advexit: Tertiò quod ordinem cantandi, psallendi atque in Ecclesia ministrandi juxta morem Romanæ institutionis suo monasterio contradidit, postulato videlicet atque accepto ab Agathone Papa, Archicantore Ecclesiæ Beati Apostoli Petri, & Abbe Monasterii Beati Martini Johanne, quem sui futurum Magistrum Monasterii Britannias Romanum Anglis adduceret. Qui illò perveniens, non solum vivâ voce, quæ Romæ didicit Ecclesiastica discentibus tradidit; sed & non pauca etiam literis mandata reliquit, quæ hactenùs in ejusdem Monasterii Bibliotheca memoriæ gratiâ servantur. Quartum Benedictus non vile munus attulit, Epistolam privilegii à Venerabili Papa Agathone cum licentia, consensu desiderio, & hortatu Ecgfridi Regis acceptam,

ceptam, quâ Monasterium quod fecit ab omni prorsùs extrinseca irruptione tutum perpetuò redderetur ac liberum. Quintùm, picturas imaginum sanctorum quas ad ornandam Ecclesiam Beati Petri Apostoli, quam construxerat, detulit, Imaginem videlicet Beatæ Dei genetricis semperque virginis Mariæ simul & duodecim Apostolorum, quibus medium & ejusdem Ecclesiæ testudinem, ducto à pariete ad parietem tabulato præcingeret, Imagines Euangelicæ historiæ quibus australē Ecclesiæ parietem decoraret, imagines visionum Apocalypsīs Beati Johannis, quibus Septentrionalem æquè parietem ornaret, quatenus intrantes Ecclesiam omnes etiam literarum ignari, quaqua versum intenderent, vel semper amabi' em Christi sanctorumque ejus, quamvis in imagine contemplarentur, aspectum; vel Dominicæ incarnationis gratiam vigilantiore mente, recolerent, vel extremi discrimen examinis, quasi coram oculis habentes; districtius se ipsi examinare meminissent.

Igitur venerabilis Benedicti virtute,
in-

industriâ ac religione, Rex Ecgfridus non minimum delectatus, terram quam ad construendum monasterium ei donaverat, quia bene se ac fructuosè donasse conspexit, quadraginta adhuc familiarum datâ possessione, augmentare curavit, ubi, post annum, missis Monachis numero fermè decem & septem, & præposito Abate ac Presbytero Ceolfrido ; Benedictus, consultu immò etiam jussu præfati Regis Ecgfridi, monasterium Beati Pauli Apostoli construxit, eâ duntaxat ratione, ut una utriusque loci pax & concordia, eadem perpetua familiaritas conservaretur & gratia, ut sicut verbi gratiâ, corpus à capite per quod spirat, non potest avelli, caput corporis sine quo nec vivit, nequit obliuisci, ita nullus Monasteria primorum Apostolorum fraternâ societate convincta ; aliquo ab invicem temptaret disturbare conatu. Ceolfridus autem h.c, quem Abbatem constituit Benedictus, à primis instituti Monasterii prioris exordiis, adjutor ilij per omnia strenuissimus aderat ; & cum eo, tempore congruo, Romam dis-

discendi necessaria simul & adorandi gratiâ adierat. Quo tempore etiam Presbyterum Easterwinum de Monasterio Beati Petri eligens Abbatem, eidem Monasterio regendi jure præfecit: ut quem solus non poterat laborem sociâ dilectissimi cominilitonis virtute leviùs ferret. Nec ab re videatur cuiquam duos unum monasterium simul habuisse Abbates. Fecit hoc frequens illius pro Monasterii utilitate profectio; creber trans Oceanum egresus, incertusque regressus. Nam & Beatissimum Petrum Apostolum Romæ Pontifices sub se duos, per ordinem, ad regendam Ecclesiam constituisse, causâ instantे necessariâ tradunt Historiæ. Et ipse magnus Abbas Benedictus, sicut de illo Beatus Papa Gregorius scribit, Duodecim Abbates suis discipulis, prout utile judicavit, sine charitatis detrimento, immò pro augmento charitatis præfecit. Suscepit igitur memoratus vir curam monasterii regendi, nono ex quo fundatum est anno. Permansit in eo usque ad obitum suum annis quatuor, vir nobilis, sed insigne

signe nobilitatis, non ad jactantiæ materiem, ut quidam, despectumque aliorum, sed ad majorem, ut Dei servum deceat, animi nobilitatem convertens : Patruelis quippe erat Abbatis sui Benedicti, sed amborum tanta mentis ingenuitas, talis mundanæ ingenuitatis fuit pro nihilo contemptus ; ut neque iste Monasterium ingressus, aliquem sibi præ cæteris ob intuitum consanguinitatis aut nobilitatis honorem querendum, neque ille putaret offerendum, sed æquali cum fratribus lance boni propositi juvenis gloriabatur se regularem per omnia servare disciplinam. Et quidem cum fuisset Minister Ecgfridi Regis, relictis semel negotiis secularibus, depositis armis, assumptâ militiâ spirituali tantum, mansit humilis, fratrumque similimus aliorum, ventilare cum eis & triturare, oves vitulasque mulgere, in pistrinc, in horto, in coquina, in cunctis Monasterii operibus jocundus & obediens gauderet exerceri. Sed & Abbatis regimine graduque assumpto, eodem animo quo prius manebat, ad omnes, juxta id quod quidem sapiens ammonet,

net, dicens, *Rectorem te constituerunt, noli extolli, sed eſio in illis, quasi unus ex illis, Mitis, affabilis, & benignus omnibus.* Et quidem ubi opportunum reperiebat, peccantes regulari disciplinā coērcens, magis tamen ingenitā diligendi consuetudinē sedulus admonens, * * nè qui peccare vellet & limpidissimam vultus ejus lucem nubilo sibi suæ quietudinis abscondere. Sæpè procurandis monasterii negotiis alicubi digrediens : ubi operantes invenit fratres, solebat eis confestim in opere conjungi; vel aratri gressum stivâ regendo, vel ferrum malleo domando, vel ventilabrum manu concutiendo, vel aliud quid tale gerendo. Erat enim & viribus fortis juvenis, & linguâ suavis; sed & animo hilaris, & beneficio largus, honestus aspectu. Eodem quo fratres cæteri cibo, semper eadem vescebatur in domo, ipso, quo priusquam Abbas erat, communi dormiebat in loco, adeò ut etiam morbo correptus & obitus sui certis ex signis jam præscius, duos adhuc dies in dormitorio fratribus quiesceret. Nam quinque reliquos usque

usque ad exitus horam dies, in secretiori se æde locabat ; quâ die quadam egrediens , & sub divo residens; acceditis ad se fratribus cunctis, more naturæ misericordis osculum pacis eis flentibus ac de abscessu tanti patris & pastoris mœrentibus dedit. Obiit autem prius die nonas Martias, noctu, fratribus matutinæ Psalmodiæ laude vacantibus. Viginti quatuor annorum erat cum monasterium peteret, duodecim in eo vixit annis, septem presbyteratu functus est annis, quatuor ex eis monasterii regimen agebat ; ac sic terrenos artus moribundaque membra relinquens ; cœlestia regna petivit.

Verum his de vita venerabilis Easterwini breviter prælibatis, redeamus ad ordinem narrandi. Constituto illo Abate, Benedictus Monasterio Beati Petri Apostoli constituto & Ceolfrido Monasteri Beati Pauli, non multo post temporis spatio, quarta vice, de Britannia Romam occurrens, innumeris sicut semper Ecclesiasticorum donis commodorum locupletatus rediit. Magnâ quidem copiâ voluminum sacrorum : sed

non minori sicut & prius sanctorum I-
maginum munere ditatus. Nam & tunc
Dominicæ historiæ picturas quibus to-
tam beatæ Dei genetricis quam in mo-
nasterio majore fecerat, Ecclesiam in
giro coronaret. Imagines quoque ad
ornandum monasterium ecclesiamque
Beati Pauli nostri de concordia vete-
ris & novi Testamenti summa ratione
compositas exhibuit. Verbi gratia, I-
saac ligna quibus immolaretur portan-
tem, & Dominum crucem in qua pate-
retur æquè portantem: proximâ super
invicem regione picturâ conjunxit. I-
tem serpenti in heremo à Moyse ex-
altato, filium hominis in cruce exalta-
tum comparavit. Attulit inter alia, &
Pallia duo oloserica incomparandi ope-
ris, quibus posteà ab Aldfrido Rege
eiusque consiliariis, namque Ecgfridum
priusquam rediit jam interfectum repe-
rit: terram trium familiarum ad Au-
strum Wiri fluminis, juxta ostium com-
paravit: Verùm inter læta quæ ve-
niens attulit, tristia domi reperit: ve-
nerabilem videlicet Presbyterum Easter-
winum quem abiturus Abbatem con-
stituerat;

Istituerat, simul & fratribus ei commisso-
rum catervam non paucam, per cuncta
grassante pestilentiâ jam migrâsse de-
seculo. Sed aderat & solamen, quia in
loco Easterwini virum æquè reverentissi-
mum ac mitissimum de Monasterio
eodem, Sigfridum videlicet Diaconum,
electione fratrum suorum simul & co-
Abbatis ejus Ceolfridi, mox substitu-
tum cognovit, virum scientiâ quidem
scripturarum sufficienter instructum,
moribus optimis ornatum, mirâ absti-
nentiæ virtute præditum, sed ad custo-
diam virtutum animi, corporis infir-
mitate non minimè depresso, sed ad con-
servandam cordis innocentiam, nocivo
& irremedabili pulmonum vicio la-
borantem. Nec multò post, etiam Be-
nedictus ipse morbo cœpit ingruente
fatigari. Ut enim tantam religionis
instantiam patientiæ virtus adjuncta pro-
baret, divina utrumque pietas tempo-
rali ægritudine prostravit in lectum:
ut post ægritudinem morte devictam
perpetua supernæ pacis & lucis quiete
refoveret. Nam & Sigfridus ut dixi-
mus longâ interiorum molestiâ castiga-

tus diem pervenit ad ultimum. Et Benedictus per triennium languore paulatim accrescente tantâ paralysi disolutus est, ut ab omni prorsùs inferiorum membrorum factus sit parte præmortuus, superioribus solùm sine quorum vita vivere nequit homo, ad officium patientiæ virtutemque reservatis, studabant in dolore semper Authori gratias referre, semper Dei laudibus fraternisve hortatibus vacare. Agebat Benedictus advenientes sæpiùs ad se fratres de custodienda quam statuerat regula firmare, neque enim putare habetis, inquit, quod ex meo hæc quæ vobis statui decreta indoctus corde protulerim.

Ex decim quippe & septem Monasteriis quæ inter longos mæ crebræ peregrinationis discursus optima compseri, hæc universa didici & vobis salubriter obseryanda contradidi. Bibliothecam quam de Roma nobilissimam copiosissimamque advexerat, ad instrutionem Ecclesiæ necessariam, sollicitè servari integrum, nè per incuriam fœdari, aut sparsim dissipari præcepit. Sed

& hoc sedulus ejusdem solebat iterare mandatum ; nè quis in electione Abbatis, generis prosapiam , & non magis vivendi docendique probitatem putaret esse quærendam. Et verè inquit dico vobis quia in comparatione duorum malorum, tolerabilius mihi multo est totum hunc locum in quo Monasterium feci, si sic judicaverit Dominus, in solitudinem sempiternam redigi, quām ut frater meus carnalis quem novimus viam veritatis non ingredi, in regendo post me Abbatis nomine succedat. Ideoque multūm cavitote fratres semper, nè secundūm genus unquām, ne deforis aliunde vobis patrem quæratis. Sed juxta quod regula magni quondam Abbatis Benedicti, juxta quod privilegii vestri continent decreta, in conventu vestræ congregationis communī consilio perquiratis, qui secundūm vitæ meritum & sapientiæ doctrinam aptior ad tale ministerium perficiendum digniorque probetur, & quemcunque omnes unanimi charitatis inquisitione optimum cognoscentes elegeritis : hunc vobis accito Episcopo rogetis abbatem consue-

tâ benedictione firmare : Nam qui carnali inquit ordine carnales filios generant carnali necesse est ac terrenæ suæ hæreditati carnales terrenosque quærant hæredes : At qui spirituales filios spirituali semine verbi procreant, spiritualia oportet sint cuncta quæ agunt. Inter spirituales suos liberos eum maiorem qui ampliori spiritus gratia sic præditus æstiment quomodo terreni parentes quem primum partu fuderint : eum principium liberorum suorum cognoscere, & cæteris in partienda sua hæreditate præferendum ducere solent. Neque hoc reticendum, quod venerabilis Abbas Benedictus ad temperandum sæpe longæ noctis tedium quam præ infirmitatis onere ducebat intemnem, advocato lectore, vel exemplar patientiæ Job, vel aliud quid scripturarum quo consolaretur ægrotus, quo depresso in infimis, vivaciùs ad superna erigeretur, coram se recitari jubebat. Et quia nullatenus ad orandum surgere non facile ad explendum solitæ Psalmodiæ cursum linguam vocemve poterat levare : dedicit vir prudens

af.

affectu religionis dictante, per singulas
diurnæ sive nocturnæ orationis horas
aliquos ad se fratum quibus Psalmos
consuetos duobus in choris resonanti-
bus, & ipse cum eis quatinus poterat
psallendo, quod per se solum nequi-
verat; eorum juvamine suppleret. At
ubi uterque Abbas lassatus infirmitate
diutinâ, jam se morti vicinum, nec re-
gendo monasterium idoneum fore
conspexerit tanta namque eos affecit
infirmitas carnis, ut perficeretur in eis
virtus Christi, ut cùm quadam die
desiderantibus eis se invicem prius-
quam de hoc seculo migrarent vide-
re & alloqui, Sigfridus in feretro de-
portaretur ad cubiculum, ubi Benedictus
& ipse suo jacebat in grabato: eisque
uno in loco ministrorum manu compo-
sit is, caput utriusque in eodem cervi-
cali locaretur, lacrimabili spectaculo,
nec tantum habuere virium ut propi-
us posita ora ad osculandum se alteru-
trum conjungere possent. Sed & hoc
fraterno compleverunt officio. Initio
Benedictus cum eo, cumque universis
fratribus salubri consilio acciit Abba-
tem

tem Ceolfridum, quem monasterio Beati Pauli Apostoli præfecerat, virum videlicet sibi non tam carnis necessitudine, quam virtutum societate propinquum: & eum utrique monasterio cunctis faventibus, atque hoc utilissimum judicantibus, proposuit, patrem, salubre ratus per omnia ad conservandam pacem, unitatem, concordiamque locorum, si unum perpetuo patrem rectoremque tenerent, commemorans saepius Israelitici regni exemplum, quod inexterminabile semper exteris nationibus inviolatumque perduravit, quamdiu unis iisdemque suæ gentis regebatur à Ducibus. At postquam præcedentium causâ peccatorum inimico ab invicem est certamine diremptum, periit paulisper, & à sua concussum soliditate defecit. Sed & Euangelicam illam monebat sine intermissione recolendam esse sententiam, *Quia omne regnum in se ipso divisum desolabitur.*

LIB. II.

Igitur post hæc, revolutis mensibus duobus, primò venerabilis ac Deo dilectus Abbas Sigfridus, pertransito igne & aquâ tribulationum temporalium, inductus est in refrigerium sempiternæ quietis, introiit in domum Regni cælestis, in holocaustis perpetuæ laudationis reddens sua vota Domino, quæ sedulâ labiorum mundorum distinctione promiserat, ac deinde adjunctis aliis mensibus quatuor, vitiorum victor Benedictus & virtutum patrator egregius, victus infirmitate carnis, ad extrema pervenit. *Nox ruit ibernis algida flatibus: Dies illi mox sancta nascitura æternæ felicitatis, serenitatis & lucis.* Convenerunt fratres ad Ecclesiam insomnes, orationibus & psalmis transfigunt umbras noctis: & paternæ decessione pondus, continuâ divinæ laudis modulatione, solantur. Alii cubiculum in quo æger, animo robustus, egressum mortis, & vitæ expectabat ingressum,

gressum, non deserunt. Euangelium, totâ nocte, pro doloris levamine quod & aliis noctibus fieri consueverat Presbytero legitur, Dominici corporis & sanguinis sacramentum, horâ exitus instantane, pro viatico datur. Et sic anima illa sancta longis flagellorum felicium excocta atque examinata flammis luteam carnis fornacem deserit, & supernæ beatitudinis libera provolat ad gloriam. Cujus egressui victoriocissimo, neque ab immundis spiritibus aliquatenus impediendo vel retardando, etiam Psalmus qui tum pro eo canebatur, testimonium dat. Namque fratres ad Ecclesiam principio noctis concurrentes, Psalterium ex ordine decantantes, ad octogesimum tunc & secundum cantando pervenerant Psalmum, qui habet in capite: *Dominus quis similis erit tibi?* Cujus totus hoc resonat textus: quod inimici nominis Christi, sive carnales sive spirituales, semper Ecclesiam Christi, semper animam quamque fidelem disperdere ac dissipare conentur: sed è contrâ ipsi confusi & conturbati sint perituri in seculum,

seculum, enumerante illos Domino, cui non est quisquam similis, qui est solus altissimus super omnem terram. Unde recte dabatur intelligi cœlitùs dispensatum, ut talis diceretur Psalmus, eâ horâ quâ exiret de corpore anima; cui, juvante Domino, nullus prævalere posset inimicus. Sextodecimo postquam Monasterium fundavit anno, quievit in Domino Confessor, pridiè Iduum Januarii, sepultus in Ecclesia Beatī Apostoli Petri, ut quem degens in carne semper solebat amare, quo pandente, januam regni cœlettis intrabat, ab hujus reliquiis & altari post mortem nec corpore longius abeisset. Sexdecim (ut diximus) annos monasterium rexit, primos octo per se, sine alterius assumptione Abbatis; reliquos totidem, viris venerabilibus & sanctis Easterwino, Sigfrido, Ceolfrido Abbatis se nomine, auctoritate & officio juvantibus, primo, quatuor annos, secundo, tres, tertio, unum. Qui & ipse tertius, id est, Ceolfridus industrius per omnia vir, acutus ingenio, actu impiger, maturus animo, religionis

Zelo

Zelo fervens, priùs (sicut & suprà meminimus) juvante Benedicto, Monasterium Beati Pauli Apostoli, septem annis fundavit, perfecit, rexit, ac deinde utrique monasterio, vel sicut rectius dicere possumus, in duobus locis posito uni monasterio Beatorum Apostolorum Petri & Pauli viginti & octo annos, sollerti regimine præfuit, & cuncta quæ suus predecessor egregia virtutum opera cœpit, ipse non segniūs perficere curavit. Siquidem, inter cætera monasterii necessaria, quæ longo regendi tempore disponenda comperit, etiam pluræ fecit oratoria; altaris & Ecclesiæ vasa, vel vestimenta omnis generis ampliavit, Bibliothecam utriusque monasterii, quam Benedictus Abbas magnâ cœpit instantiâ; ipse non minori geminavit industriâ. Ita ut tres pandectes novæ translationis, ad unum vetustæ translationis quem de Roma attulerat, ipse super adjungeret, quorum unum senex Romam rediens secum inter alia pro munere sumpsit; duos utriusque Monasterio reliquit; dato quoque Cosmographorum codice mirandi operis

operis, quem Romæ Benedictus emerat. Terram octo familiarum juxta fluvium *Fresca*, ab Aldfrido Rege in scripturis doctissimo, in possessionem Monasterii Beati Pauli Apostoli comparavit ; quem comparandi ordinem ipse, dum adhuc viveret Benedictus, cum eodem Rege Aldfrido taxaverat, sed, priusquam complere potuisset, obiit. Verum pro hac terra postmodum, Osredo regnante, Ceolfridus, addito pretio digno, terram XX. familiarum in loco qui incolarum linguâ ad villam *Sambuce* vocatur, quia hæc vicinior eidem monasterio videbatur, accepit. Missis Romam Monachis, tempore recordationis Papæ Sergii, privilegium ab eo, pro tuitione sui monasterii instar illius quod Agatho papa Benedicto dederat, accepit, quod Britannias perlatum, & coram Synodo patefactum, præsentium Episcoporum simul & magnifici Regis Aldfridi subscriptione confirmatum est, quomodo etiam prius illud sui temporis Regem & Episcopos in Synodo publicè confirmasse non latet. Temporibus illius tra-

tradens se Monasterio Beati Petri Apostoli, quod regebat veteranus ac religiosus, & in omni tam seculari quam scripturarum scientia eruditus Christi famulus *Witmer*, Terram decem familiarum quam ab Aldfrido Rege in possessionem acceperat, in loco villa quæ *Daldun* nuncupatur; eidem monasterio perpetuæ possessionis jure donavit.

At ubi Ceolfridus post multam regularis observantiæ disciplinam quam sibi ipsi pariter ac suus pater Benedictus providus ex priorum autoritate contribuit, post incomparabilem orandi Psallendiique sollertia, quâ ipse exerceri non desiit, post mirabilem & coercendi improbos fervorem & modestiam consolandi infirmos, post insolitam rectoribus & escæ potusque parcitatem, & habitus vilitatem, vidit se jam senior & plenus dierum non ultra posse subditis ob impedimentum supremæ ætatis debitam spiritualis exercitii, vel docendo vel vivendo, praeficere formam, multa diù secum mente versans; utilius decrevit, dato fratribus præcepto, ut juxta sui statuta pri-

privilegii , juxtaque regulam sancti Abbatis Benedicti, de suis ipsi patrem qui aptior esset eligerent, ipsi Beatorum Apostolorum ubi juvenis cum Benedicto fuerat, quatinus & ipse ante mortem aliquandiu seculi curis absolutus, liberiū sibimet secretus quiete vacaret, & illi sumpto Abate juveniore, perfectius juxta ætatem Magistri quæ vitæ regularis esset instituta servarent.

Obnitentibus licet primò omnibus, & in lacrimas singultusque genua cum obsecratione crebrâ flecentibus, factum est quod voluit. Tantaque erat proficisciendi cupidus, ut tertio die ex quo fratribus secretum sui propositi aperuit, iter arriperet. Timebat enim quod evenit, nè priusquam Romam pervenire posset, obiret, simul devitans, nè ab amicis sive juris principalibus quibus cunctis erat honorabilis, ejus cœpta retardarentur, & nè pecunia daretur illi à quibusdam, quibus retribuere pro tempore nequiret, hanc habens semper consuetudinem, ut si quis ei aliquid munieris offerret ; hoc illi vel statim vel post intervallum competens, non ini-

nore gratiâ rependeret. Cantatâ ergo primo mane missâ, in Ecclesia Beatæ Dei genetricis semperque virginis Mariæ, & in Ecclesia Apostoli Petri, pridie Nonas Junias, quinta feria, & communicantibus qui aderant ; continuò præparatur ad eundum. Conveniunt omnes in Ecclesia Beati Petri, ipse thure incenso & dictâ oratione, ad Altare, pacem dat omnibus, stans in gradibus, thuribulum habens in manu, hinc fletibus universorum inter letanias resonantibus, excunt, Beati Laurentii martyris oratorium quod in dormitorio fratum erat obvium intrant, vale dicens ultimum de conservanda invicem dilectione, & delinquentibus juxta Euangelium corripiendis, ammonet omnibus, sicut fortè delinquissent gratiam suæ remissionis & placationis effert, omnes pro se orare, sibi placatos existere, si sint quos durius justo redarguisset cibescrat. Veniunt ad litus rursùm osculo pacis inter lacrimas omnibus dato, genua flectunt, dat orationem, ascendit navem cum comitibus. Accendunt & Diacones Ecclesiæ cereas ardentes & crucem

crucem ferentes auream, transit flumen, adorat crucem, ascendit equum, & abiit, relictis in Monasteriis suis fratribus numero fermè sexcentis.

Ilo autem abeunte cum sociis, rediunt ad Ecclesiam fratres, se ac sua Domino fletibus & oratione commendant : Et post non grande intervallum, completâ horæ tertiae psalmodiâ, rursum convenient omnes, quid agendum sit, consulunt, orando, psallendo, & jejunando, patrem citius à Deo quærendum decernunt, monachis Beati Pauli fratribus videlicet suis, per eorum quosdam qui aderant, necnon & suorum aliquos, quod decreverint, pandent. Assentiunt & illi, fit utrorumque animus unus, omnium corda sursum, omnium levantur voces ad Dominum.

Tandem die tertia, veniente Dominico die Pentecostes ; convenient omnes, qui erant in Monasterio Beati Pauli seniorum non pauci. Fit una concordia, eadem utrorumque sententia. Eligitur itaque Abbas Hwetbertus ; quia primis pueritiae temporibus, eo-

dem in Monasterio, non solum regularis observantiâ disciplinæ institutus, sed & scribendi, cantandi, legendi ac docendi, fuerat non parvâ exercitatus industriâ. Romam quoque temporibus Beatæ memoriæ Sergii Papæ occurrens, & non parvo ibidem temporis spatio demoratus, quæ sibi necessaria judicabat, dixit, descripsit, retulit. Insuper & duodecim ante hæc annos, Presbyterii est functus officio. Hic igitur electus Abbas ab omnibus utriusque præfati monasterii fratribus, statim assumptis secum aliquibus fratrum venit ad Abbatem Ceolfridum cursum navis qui oceanum transiret expectantem, & quem elegerant Abbatem nuntiat: Deo gratias, respondit, electionem confirmat, & commendatariam ab eo Epistolam Apostolico Papæ Gregorio deferendam suscepit, cuius memoriæ causam putavimus in hoc opere versus aliquot esse ponendos.

*Domino in Domino Dominorum Di-
lectissimo, terque Beatisimo Papæ, Grego-
rio, Hwetbertus humilis servus vester
Abbas cœnobii Beatissimi Apostolorum
prin-*

principis Petri, in Saxonia ; perpetuam
in Domino salutem. Gratiæ agere non
cesso dispensationi superni examinis,
nà cum sanctis fratribus, qui mecum in
bis locis ad inveniendam requiem ani-
mabus suis suavissimum Christi jugum
portare desiderant, quod te nostris tempo-
ribus tam glorificum electionis vas re-
gimini totius Ecclesiæ præficere dignatus
est, quatinus per hoc quo ipse impleris lu-
men veritatis & fidei etiam minores
quosque affatim jubare suæ pietatis as-
pergeret. Commendamus autem tuæ sanctæ
benignitati, Dilectissime in Christo pater
& Domine, venerabiles patris nostri di-
lectissimi canos, Ceolfridi videlicet Abba-
tis, ac nutritoris tutorisque nostræ spiri-
tualis in monastica quiete libertatis &
& pacis. Et primum quidem gratias a-
gimus sanctæ & individuae Trinitati,
quod ipse etsi non sine maximo nostro
dolore, gemitu, luctu, ac prosecutione
lacrimarum, à nobis abiit. Ad suæ ta-
men diu desideratæ quietis gaudia sancta
pervenit, dum ea quæ juvenem se adiisse,
vidisse atque adorasse semper recordans
exultabat; etiam senio defessus, Beato-

rum Apostolorum devotus limina repetit.
 Et post longos amplius XL. annorum la-
 bores, curasque continuas, quibus mo-
 nasteriis regendis Abbatis jure præfuit
 incomparabili virtutis amore, quasi nu-
 per ad conversationem vitæ cœlestis acci-
 tus, ultimâ confectus ætate, & prope jam
 moriturus rursus incipit peregrinari pro
 Christo, quo liberiùs prisca sollicitudi-
 num secularium spineta, camino spiritu-
 ali fervens compunctionis ignis absumat.
 Deinde etiam vestræ Paternitati suppli-
 camus, ut quod nos facere non merri-
 mus: vos erga illum ultimæ pietatis se-
 duli munus expleatis, pro certo scientes
 quia etsi vos corpus habetis ipsius; &
 nostamen & vos Deo devotum ejus spiri-
 tum sive in corpore manentem, sive carneis
 vinculis absolutum, magnum pro nostris
 excessibus apud supernam pietatem in-
 tercessorem habemus & patronum. Et
 cætera, quæ Epistolæ sequentia conti-
 nent.

Reverso autem domum Hwetberto,
 advocatur Episcopus Acca, & solitâ
 illum in Abbatis officium benedictione
 confirmat: Quæ inter innumera Mo-
 nasterii

nasterii jura quæ juvenili sagax soler-
tiâ recuperabat, hoc in primis omni-
bus delectabile & gratificum fecit,
sustulit ossa Easterwini Abbatis, quæ
in porticu ingressus Ecclesiæ Beati A-
postoli Petri erant posita, necnòn &
ossa Sigfridi Abbatis ac Magistri quon-
dam sui, quæ foris sacrarium, ad me-
ridiem fuerant condita, & utraque in
una theca, sed medio pariete divisa re-
cludens, intus in eadem Ecclesia Beati
patris Benedicti composuit. Fecit au-
tem hæc, die natalis Sigfridi, id est,
undecimo Kalendarum Septembrium,
quo etiam die contigit, mirâ Dei pro-
videntiâ, ut venerandus Christi famu-
lus Withmer, cuius suprà meminimus,
excederet, & in loco ubi prædicti
Abbes priùs sepulti fuerant, ipse
(qui eorum imitator fuerat) condere-
tur.

Christi verò famulus Ceolfridus (ut
supradictum est) ad limina Beatorum
Apostolorum tendens, priusquam illò
pervenisset, tactus infirmitate diem
clausit ultimum: Perveniens namque
Lingonas, circa horam diei tertiam,

decimâ ipsius diei horâ, migravit ad Dominum, & cuncto in Ecclesia Peatorum Geminorum martyrum honorifice sepultus est, non solum Anglis genere, qui plusquam octoginta numero in eis fuerant comitatu, sed & illius loci accolis, pro retardato tam reverendi senis desiderio, in lacrimas luctusque solutis. Neque enim facilè quisquam lacrimas tenere potuit, videns comites ipsius partim patre amisso, cœptum iter agere, partim mutatâ intentione, quâ Romam ire desiderarant, domum magis quâ hunc sepultum nunciarent reverti, partim ad tumbam defuncti inter eos quorum nec linguam noverant, pro inextinguibili patris affectu, residere.

Erat autem quando obiit annorum septuaginta quatuor, Presbyterii gradu functus annis quadraginta septem, Abbatis officium ministrans annis triginta quinque, vel potius annis tribus, quia scilicet à primo tempore quo Benedictus in honore Beatissimi Apostolorum principis suum cœpit condere monasterium, ipse illi comes individuus,

cooperator & Doctor regularis & monasticæ institutionis aderat. Cui ne prisci morem rigoris vel ætatis, vel infirmitatis vel itineris unquam minueret occasio; ex die quo de monasterio suo profectus abiit usque ad diem quo defunctus est, id est, à pridie nonas Junias usque ad Septimum Kalendarum Octobrium diem, per dies C. XIII. exceptis canonicis orationum horis, quotidie bis Psalterium ex ordine decantare curavit, etiam tunc ad hoc per infirmitatem deveniret, ut equitare non valens feretro caballario veheretur, quotidiè missâ cantatâ salutaris hostiæ, Deo munus offerret, excepto uno, quo Oceanum navigabat, & tribus ante exitum diebus.

Obiit autem septimo Kalendarum Octobrium die, Anno ab incarnatione Domini Septingentesimo Sextodecimo, feria sexta, post horam nonam, in pratis memoratae civitatis, sepultus in crastinum, ad austrum ejusdem civitatis, miliario primo, in monasterio Geminorum, astante ac psalmos resonante exercitu non parvo tam Anglorum qui cum eo ad-

advenerant, quām monasterii ejusdem,
vel civitatis incolarum. Sunt autem
^{* Terge-}
_{mini.} Gemini martyres in quorum monaste-
rio & Ecclesia conditus est, Speusip-
pus, Eleusippus, Meleusippus qui uno
partu matris editi, eadem Ecclesiæ si-
de renati, simul cum avia sua Leo-
nilla, dignam loco illi sui Martyrii
reliquere memoriam, qui piam etiam
nobis indignis & nostro-parenti opem
suæ intercessionis & protectionis impen-
dant.

Bede

*Beda Epistola ad Egbertum
Antistitem.*

Dilectissimo ac Reverendissimo Antistiti Ecberhto, Beda famulus Christi salutem. Memini te hesterno dixisse anno, cum tecum aliquot diebus, legendi gratiâ in monasterio tuo demorarer, quod hoc etiam anno veilles, cum in eundem devenires locum me quoque, ob commune legendi studium, ad tuum accipere colloquium. Quod si ita, Deo volente, posset impleri, non opus esset tibi haec per literas scripta dirigere; cum possem liberiùs ore ad os loquens quæque velim five necessaria ducere, secretâ tibi allocutione suggerere. Verum quia hoc nè fieret, superveniens (ut nosti) corporis mei valitudo prohibuit, agere tamen

men quod potui, erga dilectionem tuam fraternæ devotionis intuitu, curavi,mittendo videlicet per literas quod corporaliter veniendo per collocutionem, nequiveram. Precorque te per Dominum, ne harum apices literarum arrogantiæ supercilium esse suspiceris, sed obsequium potius humilitatis ac pietatis veraciter esse cognoscas.

Exhortor itaque tuam (Dilectissime in Christo Antistes) sanctitatem, ut gradum sacrosanctum quem tibi Auctor graduum & spiritualium largitor charismatum committere dignatus est, sacrosanctâ operatione & doctrinâ confirmare memineris. Neutra enim hæc virtus sine altera, ritè potest impleri: Si aut is qui benè vivit docendi officium negligit, aut rectè docens Antistes rectam exercere operationem contemnit. Qui autem utrumque veraciter agit, profectò talis servus adventum Domini sui gratulabundus expectat, sperans se citius auditurum: *Euge serve bone & fidelis, quia super pauca fuisii fidelis, supra multa te constitutam: Intra in gaudium Domini tui.* Si quis vero (quod

(quod absit) gradu Episcopatus accepto, nec seipsum à malis actibus bene vivendo, nec subditam sibi plebem castigando, vel admonendo corrigere curat: quid huic veniente Domino, horâ quâ non sperat, eventurum sit, Euangelica manifestè sententia declarat, quâ dicitur. *Et inutilem servum ejicite in tenebras exteriores, ibi erit fletus & stridor dentium.*

Ante omnia sanè tuæ sanctæ Paternitati suadeo, ut ab otiosis te confabulationibus, obtrectationibus, cæterisque linguæ indomitæ contagiis, pontificali dignitate coerces: divinis autem eloquiis ac meditationibus scripturarum linguam simul & mentem occupies, & maximè legendis beati Pauli Apostoli Epistolis ad Timotheum & Titum, sed & verbis sanctissimi Papæ Gregorii, quibus de vita simul & vitiis Rectorum, sive in libro Regulæ Pastoralis, seu in homeliis Euangelii, multum curiosè differuit, ut sit sermo tuus semper sapientiæ sale conditus, eminentior vulgari locutione, ac divino auditui dignior elucescat. Sicut enim indecens

cens est, si vasa altaris sacrosancta vulgaribus unquam usibus ac vilibus profanentur officiis, ita perversum omnimo ac miserum est, si is qui ad consecranda in altari dominica sacramenta, ordinatus est, nunc quidem eisdem conficiendis sacramentis Domino famulaturus assistat, nunc egressus Ecclesiam ipso ore, eisque manibus quibus paulò antè sacra tractaverat, repente frivola loqui vel agere, Dominum offensurus incipiat.

Ad custodiendam verò linguæ vel operis munditiam, cum lectio divinâ, etiam societas eorum qui Christo fideli devotione famulentur plurimùm juvat. Ut si quandò vel linguâ lascivire vel operatio prava mihi subrepere cœperit, mox sociorum fidelium manu, nè cadere valeam, sustentar. Quod cùm omnibus Dei famulis sibi met ita prospicere utilissimum sit, quanto magis illi gradui qui non suimet tantummodo curam agere, sed etiam erga commissam sibi Ecclesiam necesse habet studium salutis impendere, juxta illum qui dicit, *præter ea que extrinsecus*

secūs sunt instantia mea quotidiana, sollicitudo omnium Ecclesiarum. *Quis infirmatur, & ego non infirmor? Quis scandalizatur, & ego non uror?* Quod non ita loquor, quasi te aliter facere sciam, sed quia de quibusdam Episcopis famâ vulgatum est, quòd ita ipsi Christo serviant, ut nullos secum alicujus religionis aut continentiae viros habeant: sed potius illos qui risui, jocis, fabulis, commessionibus & ebrietatibus, cæterisque vitæ remissioribus illecebris subjugantur, & qui magis quotidiè ventrem dapibus, quam mentem sacrificiis cœlestibus pascant. Quos tuā sanctā authoritate, si alicubi repereris, velim corrigas, moneasque illos tales suæ conversationis diurnæ sive nocturnæ testes habere, qui & actione Deo digna, & exhortatione congruā prodesse populis, ac spirituale ipsorum antistitum opus juvare sufficient: Lege enim Actus Apostolorum, & videbis, referente Beato Luca, quales secum comites Apostoli Paulus & Barnabas habuerint, quid etiam ipsi, ubicunque devenissent, operis egerint. Statim nam-

namque ut civitates vel Synagogas ingressi sunt, verbum Dei prædicare, & per omnia disseminare curabant. Quod etiam te, dilectissimum mihi caput, sagaciter cupiam, ubicunque potes implere. In hoc consecratus es, ut verbum Euangelizes, virtute multâ præbente tibi auxilium ipso Rege virtutum Domino nostro Jesu Christo. Quod ita ritè perficies si ubicunque perveneris, mox collectis ad te ejusdem loci incolis, verbum illis exhortationis exhibueris, simul & exemplum vivendi unâ cum omnibus qui tecum venerint quasi cœlestis militiæ Ductor ostendris.

Et quia latiora sunt spatia locorum, quæ ad gubernacula tuæ Dioecesis pertinent, quam ut solus per omnia discurrere & in singulis viculis atque agellis verbum Dei prædicare, etiam anni totius emenso curriculo, sufficiat, necessarium satis est, ut plures tibi sacri operis adjutores asciscas, Presbyteros videlicet ordinando, atque instituendo Doctores, qui in singulis viculis prædicando Dei verbo, & consecrandis mysteriis

mysteriis cœlestibus, ac maximè peragendis sacris baptismatis officiis, ubi opportunitas ingruerit, insistant! In quâ videlicet prædicatione populis exhibendâ, hoc præ cæteris omni instantia procurandum arbitror, ut fidem catholicam quæ Apostolorum Symbolo continetur, & Dominicam orationem, quam Sancti Euangeli nos Scriptura edocet, omnium qui ad tuum regimen pertinent, memoriæ radicitus infigere cures. Et quidem omnes qui latinam linguam lectionis usu didicerunt, etiam hæc optimè didicisse certissimum est: sed idiotas, hoc est, eos qui propriæ tantum linguæ notitiam habent, hæc ipsa suâ linguâ dicere, ac sedulo decantare facito. Quod non solùm de laicis, id est, in populari adhuc vita constitutis, verùm etiam de clericis sive monachis qui latinæ sunt linguæ expertes fieri oportet. Sic enim fit, ut cœtus omnis fidelium quomodo fidelis esse, quâ se firmitate credendi contra iammundorum spirituum certamina munire atque armare debeat, discat. Fit ut chorus omnis Deo supplicantius

quid maximè à Divina clementia quæri oporteat, agnoscat. Propter quod & ipse multis sæpè sacerdotibus idiotis hæc utraque, & Symbolum videlicet, & Dominicam orationem in linguam Anglorum translatam obtuli. Nam sanctus Antistes Ambrosius hoc de fide loquens admonet, ut verba Symboli matutinis semper horis fideles quiue decantent, & hoc se, quasi antidoto spirituali, contra diaboli venena quæ illis interdiu vel noctu, astu maligno, objicere posset, præmuniunt. Orationem verò Dominicam sæpius cantari ipsa etiam nos confuetudo sedulæ deprecationis ac genuum flexionis docuit.

Quod si hæc ut suggerimus in regendis pascendisque Christi ovibus tua Pastoralis auctoritas perfecerit, dici non potest quantum tibi supernæ mercedis apud Pastorem Pastorum in futuro præparaveris. Quanto enim rariora hujus sacratissimi operis in Episcopis nostræ gentis exempla reperi, tanto altiora singularis meriti recipies; ut pote qui populum Dei, per crebram Symboli vel orationis sacræ decantationem

onem, ad intellectum, amorem, spem, fidem, & inquisitionem eorundem quæ decantantur, cœlestium donorum, paternâ pietate ac sollicitudine provocatum accenderis, sicut è contrario si commissum tibi à Domino negotium minus diligenter compleveris, pro retentione talenti, cum servo nequam & pigro partem es recepturus in futuro: maximè si temporalia ab illis commoda requirere atque accipere præsumperis, quibus nulla cœlestis beneficij dona rependere probaveris. Cum enim Dominus mittens ad Euangelizandum dixisset, *Euntes autem prædicate dicentes quia appropinquat regnum cœlorum*: paulò post adjunxit, dicens, *Gratis accepistis, gratis date; Nolite possidere aurum, neque argentum.* Si ergo illos gratis Euangelium prædicare jussit, neque aurum vel argentum, vel aliquid pecuniæ temporalis ab eis quibus prædicabant accipere permisit: quid rogo illos qui his contraria gerunt, periculi immineat?

Attende quid gravissimi sceleris illi commiserint qui & terrena ab audit

ribus suis lucra diligentissimè requirere, & pro eorum salute æterna, nihil omnino prædicando, vel exhortando, vel increpando, laboris impendere contendunt. Sollicitè atque intentione curiosâ (Antistes Dilectissime,) perpende. Audivimus enim, fama est, quia multæ villæ atque viculi nostræ gentis in montibus sint inaccessis, ac saltibus dumosis positi ubi nunquam multis transeuntibus annis sit visus Antistes, qui ibidem aliquid ministerii aut gratiæ cœlestis exhibuerit: quorum tamen nec unus quidem à tributis Antistiti reddendis esse possit immunis; nec solùm talibus locis desit Antistes qui manus impositiōne baptizatos confirmet, verùm & omnis doct̄or qui eos vel fidei veritatem vel discretionem bonæ ac malæ actionis edeceat, absit. Sicque fit, ut Episcoporum quidem non solùm gratis Euangelizent, vel manus fidelibus imponant; verùm etiam, quod gravius est, acceptâ ab auditoribus suis pecuniâ, quam Dominus prohibuit, opus verbi quod Dominus jussit exercere contemnunt: quum Deo dilectus pontifex Samuel,

Samuel, longè aliter fecile omni populo teste legatur. Itaque conversatus, inquit, coram vobis ab adolescentia mea usque ad diem hanc, ecce præstò sum loquimini de me coram Domino, & coram Christo ejus, utrum bovens cuiusquam tulerim, an asinum, si quempiam calumnatus sum, si oppressi aliquem, si de manu cuiusquam munus accepi: & contemnam illud hodiè, restituamque vobis. Et dixerunt, Non es calumniatus nos, neque oppressisti, neque tulisti de manu alius quisquam. Cujus innocentiae ac justitiae merito, inter primos populi Dei duces & sacerdotes annuinerari, atque in precibus suis superno auditu atque alloquio dignus existere meruit, dicente Psalmographo, Moses & Aaron in sacerdotibus ejus, & Samuel inter eos qui invocant nomen ejus usque loquebatur ad eos.

Si autem aliquid utilitatis fidelibus conferre manus impositionem, quâ Spiritus Sanctus accipitur, credimus & confitemur: constat è contrario, quod hæc ipsa utilitas eis quibus manus impositione defuerit, abest. Cujus nimis

rum privatio boni ad quos amplius quam ad ipsos respicit. Antistites qui ilorum se promittunt esse præsules, quibus spiritualis officium præsulatus exhibere aut negligunt aut nequeunt? Cujus totius facinoris nulla magis quam avaritia causa est. Contra quam disputans Apostolus, in quo Christus loquebatur, aiebat, *Radix omnium malorum cupiditas est.* Et rursum, neque avari inquit, *regnum Dei possidebunt.* Quum enim Antistes dictante amore pecuniæ majorem populi partem, quam ulla ratione per totum anni spatium paragrade prædicando, aut circuire valuerit, in nomen sui Præsulatus assumperit: satis exitiale & sibimet ipsi, & illis quibus falso præsulis nomine prælatus est, comprobatur concinnare periculum.

Hæc tuæ sanctitati Dilectissime, Antistes, paucis de calamitate quâ nostra gens miserrimè laborat, insinuans obsecro sedulus, ut hæc quæ perversissimè agi conspicis quantum vales ad rectam vitæ normam revocare contendas. Habes enim, ut credo promptissimum

mum tam justi laboris adjutorem Regem videlicet Ceoluulfum, qui & pro insita sibi dilectione religionis, quicquid ad regulam pietatis pertinet, firmâ protinus intentione adjuvare curabit, & maximè illa quæ tu quùm sis propinquus illius amantissimus, bona cœperis, ipse ut perficiantur opitulari cūrabit. Quapropter velim solerter illum admoneas, ut in diebus vestris statum nostræ gentis Ecclesiasticum in melius quam hactenùs fuerat intaurare * cure-^{forte} tis. Quod non alio magis, ut mibi videtur potest ordine perfici, quam si plures nostræ genti consecrentur Antistites, exemplumque sequamini Legiflatoris, qai quùm solus jurgia ac pondus Israeliticæ plebis sustinere non posset, elegit sibi divino adjutus consilio, & consecravit septuaginta seniores quorum curâ atque auxilio impositum sibi onus ferre levius posset. Quis enim non videat quanto sit melius tam enorme pondus Ecclesiastici regiminis in plures, qui hoc dispergitum facilius ferant, dividi, quam unum, sub fasce quem portare non possit, opprimenti. Nam

& sanctus Papa Gregorius, quum de fide nostræ gentis quæ adhuc futura & conservanda erat in Christo, ad Beatisimum Archiepiscopum Augustinum missis literis disputaret, duodecemin ea Episcopos, postquam ad fidem venerunt, ordinandos esse decrevit. In quibus, Eburacensis Antistes, accepto à sede Apostolica pallio, metropolitanus esse deberat. Quem profecto numerum Episcoporum velim modò tua sancta paternitas, patrocinante præsidio piissimi ac Deo dilecti Regis præfati, solerter implere contendat, quatenus abundante numero magistrorum, perfectius Ecclesia Christi in his quæ ad cultum sacræ religionis pertinent, instituatur. Et quidem novimus quia per iuriam Regum præcedentium, donationesque stultissimas factum est, ut non facile locus vacans ubi sedes Episcopalis nova fieri debeat invenire valeat.

Quapropter commodum duxerim, habito majori concilio & consensu, edicto prospiciatur locus aliquis monasteriorum ubi sedes fiat Episcopalis.

Et

Et ne fortè Abbas vel monachí huic decreto contrarie ac resistere tentaverint, detur illis licentia, ut de suis ipsi eligant eum qui Episcopus ordinetur, & adjacentium locorum quotquot ad eandem diocesim pertineant, una cum ipso monasterio curam gerat Episcopalem: aut si fortè in ipso monasterio qui Episcopus ordinari debeat invenire nequeat, in ipsorum tamen juxta statuta sanctorum pendeat examine, qui de sua dioecesi ordinetur Antistes. Quod si hoc, ita ut suggerimus, Domino adjuvante, perfeceris, facilimè, ut arbitramur, hoc obtinebis, ut juxta decreta sedis Apostolicæ, Eboracensis Ecclesia Metropolitanum possit habere Pontificem. Ac si opus esse visum fuerit, ut tali monasterio, causâ Episcopatus suscipiendi, amplius aliquid locorum ac possessionum augeri debeat, sunt imnumera, stilo stultissimo, ut novimus omnes, in Monasteriorum ascripta vocabulum, sed nihil prorsùs monasticæ conversationis habentia: è quibus aliqua velim de luxuria ad castitatem, de vanitate ad veritatem,

de

de intemperantiâ ventris & gulæ ad continentiam & pietatem cordis syndicâ auctoritate transferantur, atque in adjutorium sedis Episcopalis quæ nuper ordinare beat, affumantur.

Et quia hujusmodi maxima & plura sunt loca, quæ, ut vulgò dici solet, neque Deo neque hominibus utilia sunt, quia videlicet neque regularis secundum Deum ibidem vita servatur, neque illa milites sive comites secularium potestatum qui gentem nostram à barbaris defendunt, possident; si quis in eisdem ipsis locis pro necessitate temporum sedem Episcopatus constituere, non culpam prævaricationis incurre; sed opus virtutis magis agere probabitur. Quomodo enim in peccatum reputari potest, si injusta principum judicia recto meliorum principum examine, corrificantur: ac mendax stilus scribarum iniquorum discretâ prudentium sacerdotum sententiâ deleatur, ac redigatur in nihilum, juxta exemplum sacrae historiæ, quæ tempora Regum Judæ à David & Salomon ad usque ultimum. Zedechiam describens, nonnullos quidem

dein in eis religiosos, sed plures reprobos extitisse designat, viciibusque alternantibus, nunc impios bonorum qui ante se fuerant facta reprobare, nunc è contrà justos impiorum qui se praecesserant gesta nociva, prout dignum erat, juvante se Dei spiritu, per prophetas sanctos ac sacerdotes omni instantia correxisse, juxta illud Beati Esaiæ præcipientis ac dicentis,
Dissolve obligationes violentarum commutationum. Dividit contractos in remissionem, & omnem conscriptionem ini quam disrumpit. Quo exemplo, tuam quoque sanctitatem decet cum religioso Rege, nostræ gentis irreligious, & iniqui priorum gesta atque scripta convellere, & ea quæ Provinciæ nostræ, sive secundùm Deum, sive secundùm seculum, sint utilia, prospicere: ne nostris temporibus vel religione cessante, amor timorque interni deseratur insperoris, vel rarefcente copiâ militiæ secularis, absint qui fines nostros à barbarica incursione tueantur. Quod enim turpe est dicere, tot sub nomine monasteriorum loca, hi qui Monachicæ vitæ

vitæ prorsus sunt expertes in suam ditionem acceperunt, sicut ipsi melius nostis, ut omniq[ue] desit locas, ubi filii nobilium aut emeritorum militum possessionem accipere possint, ideoque vacantes ac sine conjugio, exacto tempore pubertatus, nullo continentiae proposito perdurent, atque hanc ob rem vel patriam suam, pro qua militare debuerant, trans mare abeuntes relinquant, vel majore scelere atque impudentia, qui propositum castitatis non habent, luxuriæ ac fornicationi deserviant, neque ab ipsis sacrificatis Deo virginibus abstineant.

At alii graviore adhuc flagitio, quum sint ipsi laici & nullius vitæ regularis, vel usu exercitii, amore praediti, datâ Regibus pecuniâ, emunt sibi sub pretextu construendorum monasteriorum territoria, in quibus suæ liberiùs vacent libidini, & haec insuper in jus sibi hereditarium, Regalibus, edictis faciunt ascribi, ipsas quoque litteras privilegiorum suorum, quasi veraciter Deo dignas, Pontificum, Abbatum & Postulatum seculi obtinent subscriptione con-

confirmari. Sicque usurpatis sibi agellulis, sive vicis, liberi exinde à divino simul & humano servitio, suis tantum inibi desideriis laici monachis imperantes deserviunt: Imò non monachos ibi congregant, sed quoscunque, ob culparū inobedientiæ, veris expulsos monasteriis, alicubi fortè oberrantes invenierint, aut evocare monasteriis ipsi valuerint, vel certè quos ipsi de suis satellitibus ad suscipiendam tonsuram promissâ sibi obedientiâ Monachicâ invitare quiverint. Horum distortis cohortibus, suas quas instruxere cellas implet, multumque informi atque inaudito spectaculo, iidem ipsi viri modò conjugis ac liberorum procreandorum curam gerunt, modò exurgentes de cubilibus quid intra septa monasteriorum geri debeat, sedulâ intentione pertractant. Quin enim suis conjugibus simili imprudentiâ construendis, ut ipsi aiunt, monasteriis loca conquirunt, quæ pari stultitiâ cum sint laicæ, famularum se Christi permittunt esse rectrices. Quibus aptè convenit illud vulgi proverbium, quia vespæ favos qui-

quidem facere cùm possint, non tamen
in his mella, sed potius venena thesau-
rizen.

Sic per annos circiter triginta, hoc
est, ex quo Alfred Rex humanis rebus
ablatus est, provincia nostra vesano
illo errore dementata est, ut nullus
penè exinde præfectorum extiterit qui
non hujusmodi sibi monasterium in di-
ebus suæ Præfecturæ comparaverat,
suamque simul conjugem pari reatu
nocivi mercatus astrinxerat: ac præ-
valente pessimâ consuetudine ministri
quoque Regis ac famuli idem facere
fategerint. Atque ita, ordine perverso,
innumeri sint inventi, qui se Abbates
pariter & Præfectos sive ministros aut
famulos Regis appellant, qui et si ali-
quid vitæ Monasterialis ediscere laici
non experiendo sed audiendo potuerint,
à persona tamen illa ac professione
quæ hanc docere debeat, sunt funditus
exortes. Et quidem tales repente (ut
nosti) tonsuram pro suo libitu accipi-
unt, suo examine de laicis non mo-
nachi, sed Abbates efficiuntur. Sed
quia præfatæ virtutis nec notitiam

probantur habere nec studium, quid his aliud quam Euangelica convenit maledictio illa, quâ dicitur, *Cæcus si cæco ducatum præstet, ambo in foveam cadnut?* Quæ nimirum cæcitas posset aliquandò terminari, ac regulari disciplinâ cohiberi, & de finibus sanctæ Ecclesiæ cunctis, Pontificali ac Synodica auctoritate, procul expelli, si non ipsi Pontifices magis hujusmodi sceleribus opem ferre atque astipulari probarentur: qui non solum hujusmodi decreta injusta justis infringere decretis non curant, verùm suis potiùs subscriptionibus, (ut præfati sumus) confirmare satagunt: eadem ipsi Phylargyria dictante, ad confirmandum malè scripta, quâ emptores ad comparandum hujusmodi monasteria coacti.

Multa quidem adhuc tibi possem de his & hujusmedi prævaricatoribus quibus nostra Provincia miserrimè vexatur, his intimare literis, si non te ipsum noscem hæc eadem certissimè cognovisse. Nam neque hæc ita scripsi, quasi te ea quæ anteā nescires essem docturus, sed ut te amicâ exhortatione

com-

commonerem ea quæ optimè noveras
errata , diligentि prout vales instantia
corrigere.

Etiam jamque te multum deprecor
atque obtestor in Domino , ut com-
missum tibi gregem, sedulus ab irruen-
tium luporum improbitate tuearis :
teque non mercenarium, sed Pastorem
constitutum esse memineris, qui amo-
rem summi Pastoris, solerti ovium ipsi-
us pastione demonstres, proque eisdem
ovibus, si ita res proposcerit, cum beato
Apostolorum Principe, animam ponere
paratus sis.

Precor sollicitè præcaveas , ne cùm
idem Princeps Apostolorum, cæterique
fidelium gregum Duces, in die Judicii,
maximum suæ pastoralis curæ fructum
Christo obtulerint, tuarum aliqua pars
ovium inter hœdos , ad sinistram ju-
dicis secerni , atque in æternum cum
maledictione mereatur ire supplicium :
Quin potius ipse tunc eorum numero
merearis ascribi, de quibus ait Esaias,
Minimus erit in mille , & parvulus in
gentem fortissimam. Tui namque est
officii diligentissimè prospicere , quid
in

in singulis monasteriis tuæ parochiæ recti, quid perversi geratur: ne vel Abbas regularum inscius aut contemptor, vel Abbatissa minùs digna famulorum familiariumve Christi præponatur examini, nec rursùm provisioni spiritualium magistrorum contemptrix, & indisciplinata contumacium auditorum turba resultet, maximè quia (sicut vulgò fertur,) dicere estis soliti, quòd non ad Regum curam, non ad aliquorum sæculi principum causam, sed ad vestrûm tantummodo Antistitum inquisitionem atq; examen, quid in singulis monasteriis agatur pertineat, nisi forte in monasteriis quilibet in ipsos principes peccasse comprobetur. Tui, inquam, est officii procurare ne in locis Deo consecratis Diabolus sibi regnum usurpet, nè pro pace discordia, pro pietate jurgia, pro sobrietate ebrietas, pro charitate & castitate, fornicationes & homicidia sibi sedem vendicent: ne apud te inveniantur aliqui, de quibus meritò queratur ac dicitur, vidi impios sepultos, qui cùm ad viventer, in loco sancto erant, & laudabantur in civitate, quasi justorum operum.

Eorum queq; qui in populari adhuc **vita** continentur solicitam te necesse est curam gerere, ut sicut in primordio hujus Epistolæ præmonuimus, sufficientes eis Doctores vitæ salutaris adhibere memineris, & hoc eos inter alia discere facias, quibus operibus maximè Deo placere, à quibus se debeant, qui Deo placere desiderant abstinere peccatis, quâ cordis sinceritate in Deum credere, quâ divinam clementiam supplicantes debeant devotione precari, quâm frequenti diligentia signaculo se Dominicæ crucis, suaq; omnia adversum continuas immundorum spirituum insidias necesse habeant munire, quâm salutare sit omni Christianorum generi quotidiana Dominicæ corporis ac sanguinis perceptio, juxta quod Ecclesia n Christi per Italianam, Galliam, Africam, Græciam, ac totum orientem solerter agere nôsti. Quod videlicet genus religionis, ac Deo devoiæ sanctificationis tam longè à cunctis penè nostræ Provinciæ laicis per incuriam docentium quasi prope peregrinum abest, ut hi qui inter illos religiosiores esse videntur non nisi in Natali Domini, & Epiphania, & Pascha,

Sacrosanctis mysteriis communicare præsumant, cùm sint iunumeri innocentes & causa stissimæ conversationis pueri ac puellæ, juvenes & virgines, senes & anus, qui absq; ullo scrupulo controversiæ, omni die Dominico, sive etiam in Natalitiis sanctorum Apostolorum, sive Martyrum, quomodo ipse in sancta Romana & Apostolica Ecclesia fieri vidisti, mysteriis cœlestibus communicare valeant. Ipsi etiam conjugati, si quis sibi mensuram continentiae ostendat, & virtutem castitatis insinuet, idein & licenter possint, & libenter facere velint.

Hæc tibi (Sanctissime Antistites) & tuæ dilectionis intuitu, & generalis gratiâ utilitatis, breviter adnotare studui, multum desiderans, multumque exhortans, ut gente nostram à vetustis abstrahere cures erroribus, & ad certiorrem & directiorem vitæ calleam reducere satagas: Et si sunt aliqui cujuslibet gradus sive ordinis viri, qui tua bona coæpta retinere atque impedire conentur, tu tamen propositum sanctæ virtutis, supernæ memor retributionis, ad firmum usque finem perducere contende.

tendas. Scio namque nonnullos huius nostræ exhortationi multum contradicentes, & maximè eos qui seipso illis facinoribus à quibus te prohibemus esse sentiunt irretitos: sed meminisse te decet Apostolicæ responsionis, *Quia obedire oportet Deo magis quam hominibus.* Mandatum quippe est Dei, *Vendit quæ possidetis, & date eleemosynam.* Et nisi quis renunciaverit omnibus quæ possidet, non potest meus esse discipulus. Traditio autem moderna est querundam, qui se Dei famulos esse profertur, possessa non vendere, * iterum & comparare non habita. Quæ ergo fronte audet quisquam ad servitium Domini accessurus, vel eas quæ in sæculari vita habuerat retentare, vel sub prætextu vitæ sanctioris, illas quæ non habuerat congregare divitias: cum & Apostolica sit notissima censura, quæ Ananiam & Sapphiram hoc facere molientes, non ullo pœnitentia vel satisfactionis remedio corrigere, sed ipsa statim mortis ultricis acceleravit damnatione puniri? Et quidem illi non aliena colligere, sed sua incongruè retineri

* F. Ve.
rum.

nere maluerunt. Unde manifestè patet, quām longè abstiterit animus Apostolorum à suscipiendis pecuniarum acquisitionibus, qui sub illa propriè regula Domino serviebant, Beati pauperes, *quia vestrum est regnum cælorum*: Et è contrà, partis sinistræ proposito nihilominùs instituebantur exemplo: *Væ vobis divitibus, quia habetis consolationem vestram*. An fortè errasse, ac mendacium scripsisse putamus Apostolum, quūm nos admonens dicebat, *Fratres, nolite errare, statimque subtexuit*. Neque avari, neque ebriosi, neque rapaces regnum Dei possidebunt. Et iterum, *Hoc autem scitote, quod omnis fornicator, aut immundus, aut avarus, aut rapax, quod est Idolorum servitus, non habet hereditatem in regno Christi & Dei*. Quūm ergò Apostolus avaritiam & rapacitatem Idolatriam manifestè cognominet, quomodo putandum est errâse eos, qui vel subscriptioni avari mercatus, Rege licet imperante, manum subtraxerint, vel ad radendas inutiles scripturas ac subscriptiones, corum manum apposuerint.

Et quidem miranda est temeritas
stultorum; vel potius deflenda miseria
cæcorum, qui cùm sine ullo respectu
superni timoris, ea quotidie quæ A-
postoli ac Prophetæ, afflatu sancti spi-
ritus, scripserunt, rescindere, ac nihili
pendere probantur: illud è contra,
quod ipsi vel similes ipsorum instinctu
avaritiæ vel luxuriæ scripserunt, quasi
sanctum ac divinitùs cautum eraderes
atque emendare formidant, in morem
ni fallor, Ethnicorum, qui contempto
veri Dei cultu, ea quæ ipsi sibi de-
corde suo fixerunt ac fecerunt, nu-
mina venerantur, timent, colunt, ado-
rant & obsecrant, Dominicâ illâ infe-
statione dignissimi, quâ Phariseos cùm
suas deuteroscæ legi Dei præponerent,
redarguit, dicens. *Quare & vos trans-
gredimini mandatum Dei propter tradi-
tionem vestram?* Qui si etiam chartas
protulerint in defensionem concupiscen-
tiarum suarum adscriptas, ac nobilium
personarum subscriptione confirmatas:
Tu nunquam precor Dominicæ sancti-
onis obliviscaris, quâ dicitur, *Omnis
plantatio quæ non plantavit Pater meus*

cœlestis eradicabitur. Et certè à te dis-
cere vellem (Dilectissime Antistes) Domino protestante ac dicente, *Quia
lata porta & spatiofa via est quæ ducit
ad perditionem, & multi sunt qui in-
trant per eam: cùm angusta porta &
arcta via [sit] quæ ducit ad vitam,
& pauci sint qui inveniant eam: quid
de eorum vita vel salute æterna con-
fidas, qui toto vitæ suæ tempore per
latam portam & spatiofam incedere
viam noscuntur, & ne in minimis qui-
dem rebus voluptati suæ vel corporis
vel animi causâ supernæ retributionis
obsistere vel repugnare curabant, nisi
fortè per eleemosynas, quas inter con-
cupiscentias quotidianas ac delicias,
pauperibus dare videbantur, criminibus
absolvi posse credendi sunt, quùm ma-
nus ipsa & conscientia quæ munus of-
ferat Deo, munda ac à peccatis esse
debeat absoluta, aut certè per myste-
ria sacrosanctæ oblationis, quibus ipsi
dum viverent, indigni extiterant, per
alios jam mortui redimi posse speran-
di sunt. An fortè permodica illis culpa
videtur concupiscentiæ? De qua &*

paulo latius disputem. Hæc virum prophetiæ spiritu plenissimum à sorte sancto um fecit extorrem, Achan communione anathematis polluit ac perdit, Saul regni infulis nudavit, Giezi prophetiæ meritis privavit, ac perpetuæ lepræ peste cum suo semine fœdavit, Judam Iscariotem, de Apostolatus gloria depositum, Ananiam & Sapphiram, (de quibus prædiximus) monachorum collegio indignos, corporis morte mulctavit, &c, ut ad superiora veniamus, hæc Angelos cælo dejecit, & Protoplastos à Paradiso perpetuæ voluptatis expulit: Et si nosse vis, hic est ille triceps inferorum canis, cui Fabulæ Cerberi nomen indiderunt, à cuius rabidis dentibus nos prohibens, Johannes Apostolus ait, *Charissimi, nolite diligere mundo, neque ea quæ in mundo sunt. Si quis diligit mundum, non est charitas Patris in eo.* Quoniam omne quod in mundo est, concupiscentia carnis est, & concupiscentia oculorum & superbia vitæ, quæ non est ex patre, sed ex mundo est. Hæc contra virus avaritiæ breviter sunt dicta. Ceterum

Ad Egbertum Antistitem.

39

terum si de ebrietate, commessione,
luxuria, & cæteris hujusmodi conta-
gionibus pari ratione tractare volueri-
mus, Epistolæ modus in immensum ex-
tenderetur,

Gratia te summi Pastoris ad pastio-
nem ovium suarum salutiferam, perpe-
tuò conservet incolumem, Dilectissime
in Christo Antistes. Scripta Non. No-
vembr. Indictione tertiam.

In-

•wolde. vñtredig. 10.
•poco. Horas. o. segundas. o. m. s. viii
•segundo. ibidem. 11. viii. 12. viii. 13. viii.
•14. viii. 15. viii. 16. viii. 17. viii. 18. viii.
•19. viii. 20. viii. 21. viii. 22. viii. 23. viii.

•24. viii. 25. viii. 26. viii. 27. viii. 28. viii.
•29. viii. 30. viii. 31. viii. 32. viii. 33. viii.
•34. viii. 35. viii. 36. viii. 37. viii. 38. viii.
•39. viii. 40. viii. 41. viii. 42. viii. 43. viii.

Incipit succinctus Dialogus Ecclesiastice Institutionis, à Domno Ecgberhto Archiepiscopo Eburacæ civitatis compitus.

PRIMâ fronte præsentis paginæ, tuam venerabilem petimus sanctitatem, ut ea quæ sacrorum apicum attestatione, ad Pontificalem providentiam à nobis directa sunt, grato animo cum charitate suspicias, (charitas enim ædificat) & si qua in eis acceptione videntur digna, fraternitatis tuæ Chirographo firmentur; si qua verò minus aptè prolata noscuntur, tu quasi subtilissimus interpres utiliora interserere non de-

Egberti Dialogus,

dedigneris: & post informationem eorum quæ ad te missa sunt verborum, Beatitudinis tuæ consilia nobis litterarum characteribus insinuare cupimus; quatenus vicissim membranis discurrentibus, unum atque id ipsum sentiamus vinculis Charitatis innexi. Ut autem fraternitas tua certius de supradictis iudicare possit; proponimus utraque simul, consulta videlicet & responsa.

Interrogatio.

Si necessitas coegerit; in quantum vallet Juramentum Episcopi, Presbyteri, vel Diaconi, sive Monachi?

Responso.

Ordines supradicti secundum gradus promotionis habeant potestatem protestandi: Presbyter secundum numerum 120. tributariorum; Diaconus verò juxta numerum 60. manentium; Monachus verò secundum numerum 50. tributariorum. Sed hoc in criminali causâ. Cæterum si de terminis agrorum oritur al-

De Ecclesiastica Institutione.

alteratio , Presbytero liceat juramenti
sui adtestatione terram videlicet unius
tributarii, in jus transferre Ecclesiae.
Duobus quoque Diaconis id ipsum
conceditur. Testificatio vero trium
monachorum in id ipsum sufficiat.

Interrogatio.

*Presbyter, Diaconus, si possunt testes
fieri verborum novissimorum, quae à mo-
rientibus fiunt de rebus suis?*

Responsio.

Adsumat etiam secum unum vel
duos : ut in ore duorum vel trium
testium stet omne verbum, ne forte
sub praetextu avaritiae propinqui de-
functorum his contradicant quae ab
Ecclesiasticis dicuntur, solo Presbytero
vel Diacono perhibente testimonium.

Interrogatio.

*Presbyter Diaconus, sive Monachus, si
in nefandis accusantur facinoribus, nullo
ex-*

existenti evidenti argumento: quā ratiōne si inculpabiles sunt, possunt expiari?

Responsio.

Dum constat fidelei testimonium esse in ore duorum vel trium testium; nos ne fortè videamur angusto judicio eum qui sine peccato est opprimere, & factā testium difficultate obruatur innocentia: liceat accusato sub Regula constituto cuilibet ex his tribus gradibus, Presbyteri scilicet, Diaconi, vel Monachi, testes producere ad purificandum se. Sat enim satis est, exinde duos vel tres quos poterit secum educere ad defensionem sui. Cui verò defunt excusatores, vel propter terrorem accusantium, ipse solus sibi sufficiat in defensione innocentiae suæ, quem nec vi-sus testium nec filii procreati produnt culpabilem. In honestum est enim aut per negligentiam Sacerdotum ini-quitas cumuletur, aut per inopiam * ju-rium opprimatur puritas. Pro idcirco sancimus, eum cui crimen impingitur, ut ponat super caput suum crucem Domini,

De Ecclesiastica Institutione.

Domini, & testetur per viventem in secula , cuius patibulum est crux, sese immunem esse à peccato hujusmodi: & sic omnia dimittenda sunt *judicio Dei.*

Interrogatio.

Presbyter vel Diaconus, si examinatis corrupti inveniuntur, quâ vigilantiâ pastorum præcavendum est, nè ab officio quidem remoti in alia Dioceſt prætempent ministrare, ac per hoc nonnulli scandalizentur?

Responsio.

Presbyter vel Diaconus, si clarecentibus culpis à proprio Episcopo * electus in Ecclesiâ aliâ ministrare pertem- ptaverit: mox ut cognitum fuerit, ab Episcopo cuius est Dioceſis expellatur; & sic per omnes sedes Ecclesiarum nunquam stabilis, semper vagus & profugus versetur, donec longâ afflictione humiliatus redeat ad sustinenda jura Ecclesiastica.

Inter-

ni in novis tunc missis
procedere debet. **Interrogatio.**

**Quid habemus de sacris ministeriis
quæ ante damnationem, Presbyter cor-
ruptus peregit, vel quæ postea damnatus
inconsultè usurpavit?**

Responsio.

Ministeria verò quæ, usurpato no-
mine Sacerdotis, non dicatus ignorantie
populo petegit, minimè credimus ab-
jicienda : nam male bona ministrando
ipse sibi reus, aliis non nocuit. Scienti
autem causas minimè deterfas, & qui
tamen particeps factus est damnati,
quomodo tribuitur ei perfectio quæ in-
dante non erat, quam ipse accipere po-
test damnationem, utique qui per
quod habuit per prava officia dedit,
ut ejus particeps similem sortiatur ex-
communicationis sententiam. Sed hoc
de Baptismo accipi fas non est, quod
iterari non debeat : reliqua verò mini-
steria per indignum data, minùs firma-
videntur.

In-

Interrogatio.

*Presbyter, Diaconus, sine nutu Prioris
sni transiliens in alia si liceat dioceſi
ministrare?*

Responsio.

Desertorem verò propriæ Ecclesiæ interdictum habemus in aliâ ministrare; ministrantem verò taliter à suo submoveri officio, donec reconcilietur Ecclesiæ suæ.

Interrogatio.

*Si quis cujuscunque dignitatis transfigam clericum vel monachum ausu improbo sub se habere præsumperit; quid de his,
Carissimi, decernitis?*

Responsio.

Quisquis verò fatrum contra interdicta venerabilium Canonum transfigam clericum vel monachum sine litteris pacificis susceperit, & conventus in

hac obstinatione perduraverit; reddat quod statutum est, **XXX** quidem siclos, **XV** verò Episcopo loci, **XV** Abbatii, cuius monachum sine nutu prioris sui susceperat; & fugitivum dimittat, aut amplius excommunicatus periclitetur. Quicunque verò ex laicis qui Monasteriis præesse noscuntur, taliter aliquem ad se minimè pertinen-tem susceperit; reddat debitum Statutum, Regi quidem **X** siclos, **X** verò Abbatii cuius domesticum sine consen-su Ecclesiæ susceperat: & desertorem relinquat, aut tantam adhuc reddat pecuniam, quantam & antè dedisse cognoscitur. Jam postea excomunicetur usque ad satisfactionem: quatenus obstinati quique qui Deum minimè ti-mentes censuram excommunicationis omnino spernunt, saltem amissione rerum suarum ex parte dampnati minimè præsumant statutis contraria. Hæc au-tem definitio maneat erga monasteria virginum, quæ sub Regula esse pro-bantur.

Interrogatio.

*Si quis monachorum sacrilegâ se contagione miscuerit, vindicta quidem scele-
ris * si pertinet ad laicos qui sunt eo-
rum propinqui, nunc persequamini.*

*Id est,
utrum
pertine-
at.*

Responsio.

De his qui intra Ecclesiam in gravibus vel in levibus commissis delinquent, nihil vindictæ pertinet ad eos qui foris sunt : maximè cum Apostolus dicat, omnes causas Ecclesiæ debere apud sacerdotes dijudicari. Si qui vero Ecclesiastici crimen aliquod inter laicos perpetraverint, homicidium, vel fornicationem, vel furtum agentes, Hos placuit à secularibus in quos peccaverunt omnimodo occupari ; nisi animo fuerit Ecclesiæ pro talibus satisfacere. Laici vero qui sacrilegâ se contagione miscuerint velatis, non eodem modo quo lex publica fornicarios puniti percensuit, sed duplicatâ XXX siclorum pecunia ; hoc est, L X argenteos vo-

Iamus dare Ecclesiæ adulterantes: quia graves causæ graviores & acriores quaerunt curas.

Interrogatio.

Si permittendum est Presbyteris, sive peregrinis sive nostri generis, passim ministrare absque conscientiâ Episcopi loci, in cuius Dioecesi interim demorantur; maximè sub Laicis, nusquam stabiles, nec loco nec auctoritate Pontificali primitus fundati?

Responsio.

Presbyteros peregrinos, vel absolutè ordinatos, sine literis commendatitiis circumneuntes provincias; nusquam eos ministrare patimur, vel sacramenta tradere, absque conscientiâ Episcopi loci. Quæ verò necessaria sunt placuit eos administrari: ad ministeria tamen sacrorum tales nolimus admitti, sine grandi discretione.

Interrogatio.

Si quis frater vel soror aliqua ad se pertinentia ut æstimat non ita repetit, ut iudicantibus Ecclesiarum præsulibus ei pacifice restituantur, sed contempto proprio Episcopo irrationaliter rerum properat obtainere ea quæ sibi justè vel in justè vindicat: quid ad hæc dicitis?

Responsio.

Quicunque frater vel soror rem aliquam ad se (ut æstimat) pertinentem non ita repetit, ut iudicantibus Ecclesiarum sacerdotibus, sed per exteris potestates, vim faciens obtineat, etiam hoc quod violentus evicit omnino perdat, aut ab Ecclesia expellatur. Nec tamen Ecclesiæ suæ præjudicium imponimus: Sed post obitum anathematizati integris omnibus in statu suo manentibus partibusque in medio collocatis, quid antiquitas aut veritas habeat diligenter requiratur; & sic diuittendum est iudicio Episcoporum.

Interrogatio.

Quid ad hæc dicitis? quoniam quidem nonnulli propria habentes monasteria, ita ea inconsultè disponunt, ut post obitum illorum, duo simul utriusque sexus unum possideant Monasterium, aut aequali sorte dividant, si interesse non convenerint?

Responsio.

Venerabilis congregatio unum ex duobus eligat quem sibi præesse desiderat: & hic cum consilio Episcopi loci constituatur Abbas. Eo verò defuncto qui prælatus est, iste secundus qui connumeratus est initio hæres accipiat, accipiat regimen totius monasterii, quod antè non ex toto sed ex parte sibi concessum gaudebat. Si tamen dignus inveniatur, suo Episcopo judicante. Quod si aliter factum fuerit, hujusmodi votum inefficax atque irritum judicetur: sitque faciens, vel consentiens, accipiensque anathema.

Interrogatio.

Quod si quis ex laicis Clericum vel Monachum occiderit, utrum premium sanguinis secundum legem natalium parentum propinquis ejus reddendum sit, an ampliori pecuniâ senioribus suis satisfaciendum sit, vestra unanimitas sanciat.

Responsio.

Quicunque verò ex laicis occiderit Episcopum , Presbyterum vel Diaconum, aut Monachum, agat pœnitentiam secundùm gradus pœnitentiæ constitutos; & reddat premium Ecclesiæ suæ pro Episcopo secundùm universalis Concilii , pro Presbytero Octingentos siclos, pro Diacono sexingentos, pro Monacho verò quadringentos argenteos: nisi aut dignitas natalium , vel nobilitas generis majus reposcat premium. Non enim justum est, ut servitium sanctæ professionis in meliore gradu perdat, quod exterior vita sub laico habitu habuisse jure parentum dinosci-

tur. Cui verò non est substantia ut redimatur se à perpetrato homicidio, Regi dimittendus est ad puniendum: ne interfectores servorum Dei se putent impunè posse peccare. Hæc verò vindicta quam de homicidiis Presbyterorum percensuimus; maneat erga Abbes qui sunt sine ordine: nisi aliquem ex his Synodale Collegium altiori consilio aut superiorem aut inferiorem judicaverit.

Interrogatio.

Quòd si ex convenientia amborum legitimum dissolvitur conjugium, propter infirmitatem viri vel uxoris, si liceat sano incontinenti secundum inire connubium, infirmo consensu præbente, & promittente sese continentiam in perpetuo servaturum: vestra sanctitas quid de hoc judicat?

Responsio.

Nemo contra Euangelium, nemo contra Apostolum sine vindicta facit: idcirco consensum minimè præbemus

adulteris. Onera tamen quæ sine periculo portari non possunt nemini imponimus : ea verò quæ Dei sunt mandata confidenter indicimus. Quem autem infirmitas implendi præpedit, uno profectò multum reservamus judicio Dei. Igitur ne fortè videamur silentio fovere adulteros, aut Diabolus qui decipit adulteros de adulteris exultet, ultiibus audi, *Quod Deus conjunxit homo non separet;* & item, *Qui potest capere capiat.* Sæpe namque temporum permutatione, necessitas legem frangit. Quid enim fecit David quando esuriit? & tamen sine peccato est. Ergo in ambiguis non est ferenda sententia. Sed consilia necesse est periclitari pro salute aliorum ; hâc conditione interpositâ, ut ei qui se continentiae devovit nullo modo concedatur secundas inire nuptias, vivente priore.

Interrogatio.

Quid ad hæc dicimus; si quis de Laicis Clericum vel Monachum obnoxium esse pronunciat pro causis aliquibus, jam pridem sub laico habitu perpetratis sed
nec-

necdum finitis : sive quia minimè prævaluit, sive quòd ante dissimulando tacuit usque nunc, & modò Ecclesiæ molestus & importunus insistit.

Responsio.

Quisquis verò secularis servitium sanctæ professionis subire desiderat ; si interrogatus respondeat, conditionis servilis sese non esse obnoxium , nec homicidium palam perpetrâsse inemendatum , neque res alieni juris modò sub se habere dicat : iste profectò nemini quicquam debeat, nisi Deo, cuius est servus, propter offendam peccati, Quòd si fecellit Ecclesiam Dei, & crimen suum dolosè celaverit : placuit Ecclesiam habere potestatem dimittendi eum, vel satisfacere pro eo si voluerit. Eos verò qui tales inveniuntur ab Ecclesiæ limine, per vim volumus abstrahi , nequè à die conventionis tempus Ecclesiæ concedi reos deinceps ad occultandos ; sed ut Deo agatur reverentia, absque ullâ læsione veriusque relinquendi sunt : quòd Ecclesia dominus

mus propitiationis est , non spelunca latronum. Lege dedicationem Templi Salomonis. Res verò si quas Ecclesiae obtulerat, eus sacerdos reddat, ut habeat unde se redimat.

Interrogatio.

Pro quibus criminibus nullus sacerdos potest fieri ; vel pro quibus jam pridem ordinatus deponitur ?

Responsio.

Hujusmodi tunc ordinatio Episcopi, Presbyteri vel Diaconi , rata esse dicetur ; si nullo gravi facinore probatur infectus ; si secundam non habuit uxorem , nec à marito relictam ; si pænitentiam publicam non gessit nec ullâ corporis parte vitiatus appetet ; si servilis aut ex origine non est conditionis obnoxius ; si curiæ probatur nexibus absolutus ; si adsecutus est litteras, hunc elegimus ad sacerdotium promoveri. Pro his verò criminibus nullum licet ordinari ; sed promotos quoisque

quosque dicimus deponendos. Idola scilicet adorantes; per Aruspices & divinos atque incantatores captivos se **Diabolo** tradentes; fidem suam falso testimonio expugnantes; homicidiis, vel fornicationibus contaminatos; furta perpetrantes; Sacrum veritatis nomen perjurii temeritate violantes. Eos tamen nisi per poenitentiam publicam non oportet admitti ad promerendam communionis gratiam; non ad recuperandum pristinæ dignitatis honorem. Alienum est enim ab Ecclesiâ poenitentes sacrosancta ministrare, qui dudum vasa fuerant vitiorum.

Interrogatio, de Jejunio Quatuor Temporum.

Legitima Jejunia mensis primi, quarti, septimi, & decimi utrum initio ipsorum mensium, an aliter celebranda sint; & quo auctore, aut quomodo, aut pro quibus causis instituta; consonâ sententiâ exponite: ut uniformiter ab omnibus celebrentur, per universas dilectionis vestrae sedes, & Anglorum Ecclesias?

Re-

Responsio.

Quia igitur Mundus quatuor plagiis continetur, Orientis, Occidentis, Meridiei, & Aquilonis; & Homo quatuor elementis constat, id est, igne, aëre, aquâ & terrâ; & interior sensus ex quatuor continetur virtutibus, prudentiâ, temperantiâ, fortudine atque justitiâ, & quatuor flumina Paradisi ad irrigandam univâsam terram, in typo quatuor Euangeliorum profluunt; & quatuor temporibus annus, vere, æstate, autumno & hysiene convertitur; & ex omni parte quadratus numerus perfectus dignoscitur; idcirco autem quatuor temporum Jejunia veteres Patres instituerunt, secundum Dei Legem, & nunc in novo Testamento sancti viri atque Apostolici doctores.

I.
De primo mense Dominus ait ad Moysen: *Mensis iste vobis principium mensum, primus erit in mensibus anni.* Et iterum Dominus ad Moysen: *Observeate mensem novorum frugum, quando egressi estis de terrâ Egypti, legitimamente*

mum in generationibus vestris. Quod jejunium sancti Patres in prima hebdomada mensis primi statuerunt, quartâ & sextâ feriâ, & sabbato, exceptis diebus quadragesimalibus. Nos autem in Ecclesia Anglorum idem primi mensis Jejunium, (ut noster didascolus Beatus Gregorius , in suo Antiphonario & Mistali libro , per pædagogum nostrum beatum Augustinum transmisit ordinatum & rescriptum) indifferenter de primâ hebdomadâ Quadragesimalmæ servamus.

II.

Secundum jejunium quarti mensis à veteri lége exortum est , quandò lex data est Moysi in monte Sinai ; & præceptum est à Domino ut sit populus paratus ad audiendam vocem in diem tertium , & ne adpropinquent uxoribus suis. Et iterùm Dominus ad Moysen : *Tolleter dē cunctis frugibus vestris primitias , & offeretis ea Domino Deo vestro.* Quod & in novo Testamento constitutum est, juxta id quod Dominus ait : *Non possunt filii sponsi jejunare, quandiu cum illic est sponsus , & reliqua.* Quod juxta congruentiam tem-

temporum post ascensionem Domini ad cœlos, præsentia corporali subtracta, tunc indictum est jejenum quarti mensis, secundo Sabbato. Hoc autem jejuniū idem Beatus Gregorius per præfatum legatum, in Antiphonario suo & missali, in plenâ hebdomadâ post Pentecosten, Anglorum Ecclesiæ celebrandum destinavit. Quod non solùm nostra testantur Antiphonaria; sed & ipsa quæ cum Missalibus suis conspeximus apud Apostolorum Petri & Pauli limina.

Tertium jejuniū septimi mensis, à Domino per Moysen præcipitur dicentein: *Loquere filii Israël, & dices ad eos; Decimus dies mensis septimi vocabitur sabbas, humiliabitis animas vestras in jejunio. Omnis anima quæ afflicta non fuerit die hoc, peribit de populo suo.* Idcirco autem in Ecclesiâ hec Jejuniū celebratur secundum antiquam censuetudinem, vel quia decrescunt dies, & nox agetur: quia ad defecuum solis & noctis augmentum vita nostra deficere adveniente morte ostenditur; quæ mox in judicio Dei & resurrectione

III.

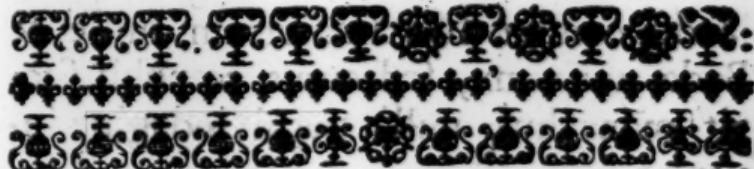
One reparabitur ad vitam : Et si vita nostræ terminus, defectione dierum exprimitur, mortisque adventus in augmendo noctis ; necessarium duximus, ut ob memoriam & recordationem tanti mysterii, omni anno humiliemus animas nostras, ut filios Israël hoc in tempore fecisse legimus, in jejunio & afflictione, non solum à cibis, sed ab omnibus vitorum contagiis : attendentes sermonem Euangeli ; *Ambulate dum lucem habetis, ut non tenebre vos comprehendant, veniet autem nox quando nemo potest operari.* Hoc Anglorum Ecclesia in plenâ hebdomadâ ante equinoctium, neglectâ tertie hebdomadæ computatione, solet celebrare.

IV. Quartum jejunium mense Novembrio, à veteribus colebatur, juxta præceptum Domini, ad Jeremiam dicentis, *Tolle volumen libri, & scribe in eo omnia verba quæ locutus sum, adversus Israël & Judam.* Et factum est in mense nono prædicaverunt jejunium in conspectu Domini omni populo in Ierusalem. Hac ergò auctoritate divinarum scripturarum, Ecclesia catholica morem obtinet,

& Jejunium atque observationem mensis celebrat decimo , Sabbato quarto, propter advenientem venerabilem solemnitatem Domini nostri Jesu Christi: ubi ante plures dies & continentia carnis & jejunia exhibenda sunt, ut unusquisque fidelis præparet se ad communionem Corporis & Sanguinis Christi, cum devotione sumendam. Quod & gens Anglorum semper in plenâ hebdomadâ ante natale Domini consuevit, non solum quartâ & sextâ ferâi , & Sabbato, sed & judges XII dies in jejunis, & vigiliis, & orationibus, & eleemosynarum largitionibus, & in monasteriis & in plebibus , ante natale Domini quasi legitimum jejunium exercuisse perhibetur. Nam hæc (Deo gratias) à temporibus Vitaliani Papæ & Theodori Dorobernensis Archiepiscopi inolevit in Ecclesia Anglorum consuetudo , & quasi legitima tenebatur, ut non solum clerici in Monasteriis, sed etiam laici cum conjugibus & familiis suis ad confessores suos pervenirent, & se fletibus & carnalis concupiscentiæ consortio his duodecim diebus cum eleemosynarum

largitione mundarent; quatenus puriores Dominicæ communionis perceptiōnem in natale Domini perciperent. Præter hæc namque constituta jejunia, quartâ & sextâ feriâ propter passionem Christi, & Sabbato, propter quod ipso die jacuit in Sepulchro, plerique jejunaverunt.

Notæ

Note ad Bedæ Epistolam Apologeticam.

HAEC Epistolam, ex antiquissimo Bibliothecæ Cottonianæ codice manuscripto descriptam, h̄ic dedimus, unā cum variantibus quibusdam lectionibus, in margine annotationis, ex alio exemplari Collegii Mertonensis Oxonii, licet manu recentiori exarato.

Pag. 1. l. 5. [*Fratri dilectissimo &c. in Christi visceribus honorando, Plegwina,*]
Plegwinam hunc monachum fuisse innuit hic Beda, cùm fratrem dilectissimum, eum appelleat, Anglo-Saxonem fuisse ipsum nomen *Plegwina* sive *Plegwinus* indicat. Sic Erkenwinus, Edwinus, Baldwinus, Godwinus, &c.

nomina sunt merè Saxonica. Ex Le-
lando constat Northumbrium fuisse &
Beda vicinum, sed cuius cœnobii fu-
git monachus, nullâ potui indagine in-
venire.

Pag. 1. l. 9. [*nuntius tuæ sanctitatis.*]
Pro more scriptorum mediòrum Secu-
lorum, Beda hîc utitur titulo *sancti-
tatis*. Atque ita Egbertus Bedæ æqualis
in Epistola (quam suprà dedimus p. 91.)
tuam inquit *venerabilem petimus San-
ctitatem*. Sic alii.

Pag. 5. l. 4. Codex Oxoniensis MS. in
Bibliotheca Collegii Mertonensis, post,
loqui non potest, addit, *Et cetera quæ
de Æstatibus dixi, omissis sequentibus
usque ad finem parágraphi.*

Pag. 6. l. 1. In dicto MS. Post, quo
cursus & ordo totius Seculi pandaretur,
sequuntur, in quo annos juxta Ebraicam
veritatem & LXX editionem comme-
morans; cum (sequentibus prætermis-
sis, usque ad illa verba, ergo in excursu
operis inclusivè.)

Pag. 10. l. 7. (*mi Chromati, Episco-
porum sanctissime & doctissime,*) Erat
is Chromatius Episcopus Aquileiensis.
Pag.

Pag. 13. l. 14. [cùm librum trans-
ferret Chronicorum,] Eusebii putà.

Pag. 15.l.18. [Tuam simplicitatem (Di-
lectissime frater) admoveo:] Saxonum
ævo, vox *simplicitas* hoc sensu passim
recepta est, allusione fortassè factâ, ad
Servatoris nostri præceptum, (Matth. X.)
Estote ergò prudentes sicut Serpentes,
& simplices sicut Columbæ.

Pag. 19.l.25. [Obsecro sanè ut has pur-
gationis meæ litteras religioso ac doctissi-
mo fratri nostro David porrigo:]
David hic monachus fuit (ni fallor)
cœnobii alicujus in dioecesi (vel pro-
vincia saltem) Eboracensi, cui eo tem-
pori præfuit Wilfridus Archiepisco-
pus.

Pag. 20. l. 15. [poculo debriis] sic in
Bedæ Epitaphio, à Malmesburiensi pro-
ducto, lib. 1. de Gestis Regum Anglo-
rum, c. 3.

Daque illi sophiae debriari fonte.

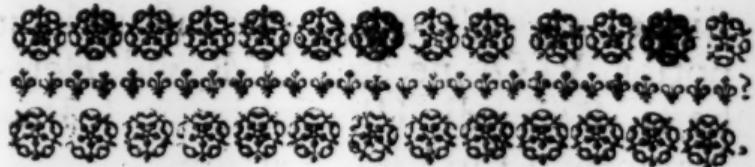
Pag. 20.l. ultima. Codex Mertonensis
post verba, non est habundantia incan-
tatori.

tatori. addit, Deus omnipotens Frater-
mitatem vestram sospitem conservare di-
gnetur. Explicit Epistola Bedæ Presby-
teri, ad Flegwinum, de sex Æstatibus
Seculi.

Notæ

---

*Note ad Historiam Abbatum
Wiremuthensium & Girwi-
ensium.*

HAEC Historiam (antehac quod sciam non editam) ex antiquo MS. Codice Bibliothecæ Cottonianæ, descripsi, licet non negandum nonnulla ab imperito librario ita esse depravata, ut sine critica licentia, non sint sanabilia. Meminit ejusdem Historiæ Guil. Malmesburiensis, Lib. I. de Gestis Regum Anglorum, cap. 3. eique debet quæ de Benedicto & Ceolfrido Abbatibus ibi profert.

Pag. 21. l. 2. [*Incipit vita Sanctorum Abbatum*] Beda eos hinc sequitur, qui VITAM voluerunt pluralem non habere

bere numerum. De Criticorum quæstione, in simili casu, quæ Inscriptio sit potior, VITA nè an VITÆ, vid. Heriberti Roswedi Ultrajectini S. I. Prolegomenon I. in Vitas Patrum.

Pag. 21. l. 15. [*juvante ac terram tribuente venerabili ac pientissimo gentis illius rege Egfrido*] Egfridus hic Oswio patri *Nordanhumbrorum* regi defuncto successit anno Dom. 670, & 15 anno postea, à Pictis in prælio occisus est, 13 Kalend. Jun. ætatis suæ 40.

Pag. 24. l. 4. [*inde digrediens ad insulam Lirimensem*,] Insula est Gallici juris, dicta etiam Insula S. Honorati, ubi nobile erat olim cœnobium monachorum.

Pag. 26. l. 21. *Sed ipso (Coynwalh) eodem tempore immaturâ morte prærepto*] Malmesburiensi, is Kenelwalkius dictus est. Regnare cœpit anno Salutis 643, obiit anno 673.

Pag. 27. l. 9. [*ut confestim ei terram 70 familiarum de suo largitus*] Per terram 70 familiarum intelligo terram 70 *bidarum*, sive carucatarum. Nam Bedæ interpres Saxonius vocem *familiam*

liam ita exponit, lib. 4. c. 3. 13. 16.
& 23. Ecclesiasticæ Historiæ Bedæ.
Prisci carucatam æstimabant terræ por-
tionem unius aratri culturæ quolibet
anno sufficientem.

Ibid. l. 20. Benedictus, oceano trans-
vesso, Gallias petens, cæmentarios qui
lapideam sibi Ecclesiam, juxta Romano-
rum quem semper amabat morem, face-
rent, postulavit, accepit, attulit.] Neque
enim (inquit Malmesburiensis, de Gestis
Regum Anglorum, lib. 1. cap. 3.) lapi-
dei tabulatus domus in Britannia nisi
perraro videbantur, neque perspicuitate
vitri penetratâ, lucem ædibus solaris ja-
ciebat radius. De vitriariis à Benedicto
in Angliam primò è Gallia deductis,
vid. pag. 28. De origine vitri & ratione
faciendi, vid. etiam (si placet) Plin.
Natur. Histor. lib. 36. cap. 26.

Pag. 29. l. 8. Tertiò quod ordinem can-
tandi, psallendi atque in Ecclesia mini-
strandi, juxta morem Romanae institutio-
nis suo monasterio contradidit.] Manavit
mos ex oriente ad Romanos. S. Am-
brosum Episcopum Mediolanensem ritum
Antiphonas in Ecclesia canendi primum
ad

*ad Latinos transtulisse à Græcis scribit
Sigebertus, ad annum Christi 387. Et
in Hibernia, S. Patricium constituisse in
Psalmi antiphonatim cantarentur, à choro
ad chorūm, tradit è chronicō cœnobii
Malmesburiensis, Joh. Lelandus, Tom. I.
Collectaneorum suorum, pag. 373. Liber
eius MS. extat in publicā Academiæ Ox-
oniensis Bibliotheca, uti alias dixi.*

Ibid. l. 12. [*Postulato viz. ac accepto
ab Agathone Papa, Archicantore Ecclesiæ
B. Apostoli Petri & Abbe Monasterii
B. Martini Johanne*] Anno Christi 680.
vid. Bed. Ecclesiastic. Histor. lib. 4.
cap. 18.

Pag. 31. l. 7. [*Ubi post annum missis,
monachis numero fermè decem & septem,
præposito Abbe & Presbytero Ceolfrido,
Benedictus, consultu, imò etiam jussu pre-
fati Regis Ecgfridi, Monasterium B. Pauli
Apostoli construxit*] Extat tamen anti-
qua sequens Inscriptio in saxo parieti
Ecclesiæ ibidem indito, quæ jam dictum
Ceolfridum conditorem designat :

DEDICATIO BASILICÆ
S. PAULI, VIII KAL MAII,
CEOLFRIDI ABB. EJUSDEM Q.
ECCLESIAE, DEO AUCTORE,
CONDITORIS ANNO IIII.

Id quod innuit postea ipse Beda, ubi de Ceolfrido loquens, Is. jubente pariter ac juvante (inquit) Benedicto, Monasterium B. Pauli Apostoli, septem annis fundavit, perfecit, rexit, &c. vid. pag. 46. lin. 2.

Pag. 45. l. 8. [*Sexto decimo postquam Monasterium fundavit anno, quievit in Domino Confessor, pridiè Idum Januarii*] A Matthæo Westmonasteriensi obitus ejus ad annum Domini 703. refertur. Id verò repugnat Bedæ , qui hic disertè asserit Benedictum obiisse anno 16, postquam fundasset monasterium. Cœnobium autem Wiremuthense ab eo fundatum fuit anno Domini 674. ut ipse Westmonasteriensis ibi posteà fatetur.

Pag. 47. l. 3. [*Ab Aldfrido Rege in scripturis*

scripturis doctissimo.] De Aldfrido eo, ante regnum suscepsum, in Hibernia diu exulē, ubi ab odio germani tutus, & magno otio literis imbutus omni Philosophia composuerat animum, vid. Guil. Malmesbur. de Gestis regum Anglorum. l. I. cap. 3.

Ibid. lin. 21. & coram Synodo patefactum. De tempore hujus Synodi nil certi statuam. Cum verò Sergius, de quo Beda hīc loquitur, federit ab anno Domini 687. usque ad annum 701. incertus anni veri, ego Synodum istam sub anno Christi 694. quasi in intermedio colloco.

Pag. 52. lin. 24. [*Dominio in Dominio Dominorum dilectissimo terque beatissimo Papae Gregorio*] (sc. Secundo) Apollinaris Sidonius Præful Arvernorum, qui claruit sub medium Seculi V, Galiarum Episcopos ad quos scripsit passim in Epistolis suis *Papas* appellat: Ita porro Athanasius, Theophilus & Cyrillus Episcopi Alexandrini, ita alii olim appellabantur. Cæterum vox ea, post Gregorii primi temporis reliquis Episcopis adempta soli Romano Pontifici

attributa est. Ad Etymon vocis quod attinet, Patrem significat, vel Patrem majorem. Hæc ferè Onuphrius Panuinianus, in Interpretatione vocum Ecclesiasticarum. Quem vide porrò, de *Domini* appellatione, sed de ea, longè plura, in Johannis Filefaci Selectorum lib. I. c. 4.

Pag. 54. l. 25. *Reverso autem domum Hwetberto, advocatur Acca Episcopus*] Acca ille Episcopus fuit Hagustaldensis, cuius magno cum honore meminit Beda Ecclesiasticæ Historiæ l. 5. c. 21. Obiit secundùm Hovedenium, anno Domini 740. peractis in Episcopatu annis 24.

Pag. 55. l. ultima. [*Perveniens namque Lingonas*] Nunc sedes est Episcopalis, vulgò dicta *Langres*, Lugdunensi Archiepiscopatui in Gallia subjecta. Qui plura de Ceolfrido scire volet, petat historiam vitæ ejus, à Johanne vicario Tinmuthensi (qui floruit anno 1360.) descriptam, quæ & extat in *nova legenda Angliae* Johanni Capgravio tributa, Londini typis edita, anno Domini 1526.

Bona alioꝝ nō vid̄ BA. H. studiis

 ēgum. so ab. h. o. i. t. l.

Notæ in Bedæ Epistolam ad Egbertum Antistitem.

Hæc Epistola ante annos plus
 minus 30 descripta ex antiquo codice manuscripto
 Bibliothecæ Regiæ, nunc
 primum in lucem produci-
 tur. Tractat in ea Venerabilis Beda
 potissimum, De Christiani Præfulis of-
 ficio, & utrumque munus tam hortandi
 scilicet quam objurgandi, veterum scri-
 ptorum Ecclesiasticorum more, exequi-
 tur. De tempore quo scripsit eam,
 posteà suo loco.

Pag. 59. l. 3. *Dilectissimo & Re-
 rendissimo Antistiti Eberhto] Ecbertus
 hic vel Egbertus Archiepiscopus fuit E-
 boracensis, anno Domini 732. Wilfri-
 do defuncto suffectus, qui supra fami-*

liae splendorem (Regio enim Northum-
brorum sanguine natus est) prudentiae,
eruditionis & eruditorum patrocinii
gloriâ diù posteâ floruit. Sed de eo,
(nam vir fuit magnus & memorabilis)
audi etiam, si placet, Guil. Malmesburi-
ensem, de Gestis Pontificum Anglo-
rum, lib. 3. *Hic omnium liberalium arti-
um armarium (ut ita dicam) fuit, &
nobilissimam Bibliothecam Eboraci con-
stituit. Cujus rei testem idoneum advoco
Alcuinum, qui dixit in Epistola ad Ca-
rolum Augustum : Date mihi exquisitio-
res eruditionis libellos, quales in patria
habui, per bonam & devotissimam magi-
stri mei Egberti Archiepiscopi industri-
am. &c.*

Pag. 70. l. ultima. [*Habes enim (ut
credo) promptissimum tam justi laboris
adjutorem, Regem videlicet Ceoluulfum]
Hic Ceoluulfus fuit Rex ille Nordan-
humbrorum, cui Beda anno Domini 731.
Ecclesiasticam suam Historiam Gestis
Anglorum dicârat, & qui non ita diù
posteâ, anno Dom. nempè 737. regni
sui pompâ Regiâ sponte resignatâ, cu-
cullam induit, in cœnobio Insulae Lindise
farnensis,*

farnensis, quam Hiberni *Inis-medcot* appellant, sive Insulam magnorum ventorum, Britanni, *Inis-medicant*.

Pag. 72. l. 7. In quibus, Eboracensis Antistes, accepto à sede Apostolica pallio, metropolitanus esse debebat. Paulinum primum Eboracensem Antistitem Pallium ab Honorio I. suscepisse, sed, Rovecestrie, (sive Roffæ ubi obiit) reliquise tradit Malmesburiensis, lib. 3. de Gestis Pontificum Anglorum. Addit etiam Paulini successores simplici Episcopi vocabulo contentos nihil altius anhesasse, sed Egbertum demùm Pallium, appellatione, recuperasse. Hoc accidit anno Domini 735. ad quem annum in Fastis Savilianis, Præsulatus ejus initium refertur.

Pag. 78. l. 4. Sic per annos circiter triginta, hoc est, ex quo Alfred rex humanis rebus ablatus est,] Alfredus ille de quo Beda hic loquitur, est Alfredus rex Nordan-humbrorum, quem ipse met Beda, in Breviario suo, ad fineum Historiæ Gentis Anglorum, obiisse assert anno Domini 705. cui si addamus annos 30. satis clarè constat hanc Epistolam

pistolam à Beda paulò ante obitum conscriptam fuisse. Valetudinarium fuisse, dum eam scriberet, docent verba sequentia, sub initium hujus Epistolæ, *Verum hoc nè feret, superveniens (ut nosti) corporis mei valetudo prohibuit.* Ita ut hæc Epistola habeatur tanquam Bedæ **Cygnea** cantio : Ideoque mirum non est, si non extet in Indiculo Operum ab ipsomet descripto, in Breviario suprà memorato. Atque hinc (sicut ex aliis hujus Epistolæ locis) Balæi error manifestus detegitur, qui hanc Epistolam ad Egbertum Lindisfarnensem Episcopum conscriptam assertit : cùm Egbertus ille obierit anno Domini 721. 14 annis ante Bedæ obitum.

Pag. 81. l. 1. [*in singulis monasteriis tuæ parochiæ*] Hic parochia sumitur pro integra diœcesi. Sed vicissim Diœcessis interdum ponitur pro parochia. Eoque sensu legimus in Apollinaris Sidonii l. 9. Epistol. 10. *Per gratus diœcessibus, &c.* neque opera est pretium plura adjicere exempla.

Notæ ad Egberti Dialogum, De Institutione Ecclesiastica.

Exemplar antiquum, unde Dialogum hunc, unā cum Epistola præfixa in lucem publicam nunc primum emisi, extat in Bibliotheca insigni Cottoniana, Westmonasterii, sub Imagine Vitellii, A. XII. 1. Ad Epistolam quod attinet, non possum non conjicere scriptam fuisse ad Cuthbertum Archiepiscopum Cantuariensem. Sed de hac re, quærant alii. Scriptio nominis Auctoris non semper eadem est. In hoc opusculo, Ecgberhtus dicitur. Ego vero, molliori sonu, Malmesburiensem sequutus Egbertum voco.

Pag. 9 l. 2. [à Domno Ecgberhto Archiepiscopo Ebūracæ civitatis] Hic vox *Dominus*, pro *Dominus*, per syncopen dicitur, sicut apud Græcos, sub iisdem seculis, πατέρα pro πατέρες, dicebatur. Non negandum vero interdum, iis ipsis temporibus, Domini appellationem viris tam

tam Ecclesiasticis quam Secularibus attributam fuisse. De tempore quo præsidere cœperit, variant Scriptores. Ego verò Bedam sequor, in cuius Breviario, ita legimus : *Anno ab incarnatione Domini 732. Egbertus pro Wilfrido Eboraci Episcopus factus.* Atque ut de tempore consecrationis, ita etiam de tempore receptionis Pallii, non consentiunt : quod aliqui ad annum referunt 735, alii ad annum 745.

Ibid. l. 7. [*Tuam venerabilcm petimus sanctitatem*] Egbertus hunc titulum, pro more scriptorum illius ævi, Præfuli attribuit, sicut & posteà, *Beatitudinem*, & *Fraternitatem*. Occurrit vox *Sanctitas* hoc sensu, post ipsum Normannorum in Angliam adventum, uti videre est in l. 2. & 3. Epistolarum Anselmi Cantuariensis Archiepiscopi.

Pag. 92. l. 19. *Diaccnus* verò juxta numerum 60 manentium ;] Manens, sive Tenens, vel incola *Mansi*, à manendo ibidem. Sic Concilium Cloveshoæ habatum anno Dom. 822. num. 5. ut pro plena reconciliatione susciperet terram centum manentium. Et posteà---Retenti sunt

sunt enim tres manentes de prædicta conditione, & libri quadraginta septem manentium. Item, Aßler Menevensis, ad annum 855. de Æthelwulfo Rege loquens, Per omnem hæreditariam terram suam, semper in decem manentibus, unum pauperem aut indigenam aut peregrinum, cibo, potu & vestimento, successoribus suis usque ad ultimum diem judicii, post se, pascere præcepit.

Pag. 100. lin. 13. Presbyteros peregrinos, vel absolute ordinatos, sine literis commendatiis circumeuntes provincias, nusquam eos ministrare patimur, vel sacramenta tradere, absque conscientia Episcopi loci.] Quibus adjicere licet sequentem Canonem, ex Synodo S. Patricii, Si quis advena ingressus fuerit in plebem, non ante baptizet, nec offerat, nec consecret, nec ædificet Ecclesiam, donec permissionem acceperit ab Episcopo illius Provinciæ, quia exemplum humilitatis est. Nam qui sperat ab infidelibus laicis, & non ab Episcopo permissionem acceperit, alienus est. Ita, in vetusto codice Canonum Titularum 66, in Bibliotheca Cottoniana.

Pag. 103. lin. 9. *Quicunque verò ex laicis occiderit Episcopum, Presbyterum vel Diaconum, aut Monachum, agat pœnitentiam secundūm gradus pœnitentiae constitutos; & reddat pretium Ecclesiæ suæ pro Episcopo secundum * universalis Concilii, pro Presbytero, Octingentos siclos, pro Diacono, sexingentos, pro Monacho verò quadringentos:]* Multarum ratio in Gentium priscis legibus poenalibus, valdè obscura est, (fateor) ob ignotum veterum nummorum valorem. Siclus Hebraicus vel argenteus, Josepho, (Antiquit. Judaic. lib. 3.) valet quatuor Drachmas Atticas, Drachma Attica (à Drachma natum nostrum **Dram**) Junio, valet 7 denarios Anglicos. Denarius noster hodiernus Anglicus æquiperat solidum, tam Gallicum quam Scoticum. Egbertus suprà pag. 99. lin. 22 & 23, exponit **XXX** *siclos* valere LX *argenteos*, sive denarios. Antiquus autem ille denarius hodiernis tribus fuit potior. Extant in Tomo 3 operum Vener. Bedæ Canones ad remedia peccatorum, è quibus tertius est, *Qui occiderit monachum aut clericum, arima relinquat, &*

* f. Ca.
nonem.

Dec

Deo serviat, vel 7 annos pæniteat. Sed opus illud ab aliis tribuitur Egberto nostro. Et certè ejus mentio non habetur in Indice operum Bedæ, ab ipsomet scripto. Notandum hīc Homicidia, furta & ejusmodi plurima quæ nunc vitæ dispendio luuntur, olim plerūmque multis pecuniariis punita fuisse. Suspendium ob furtum ab Henrico nostro Primo inductum tradunt Florentius Wigorniensis & Rogerus Hovedenus, in anno 1108.

Pag. 104. lin. 7. *maneat erga Abbates qui sunt sine ordine.*] De hac re vide Bedæ Epistolam ad Egbertum : De Abbatibus Laicis, olim apud Wallos, vide Giraldum Barrium, Cambrensem vulgo dictum, lib. 2. cap. 4. Itinerarii Cambriæ. De antiquis quibusdam apud Hibernos *Comorbanis*, sive *Corbis*, qui impropriè olim dicebantur Abbates, vel Piores, quorum familiis assignatae erant terræ quædam liberæ, vulgo *Cemon lands* dictæ, vide etiam, si placet, quæ scripsimus, lib. de Antiquitatibus Hibernicis, cap. 17.

Pag. 103. lin. penultima. [per unius
versas

versas Dilectionis vestræ sedes, & An-
glorum Ecclesias] Hinc constat hoc o-
pusculum dicatum fuisse Archiepiscopo
alicui Cantuariensi.

Pag. 110. lin. 9. [*per paedagogum no-*
strum B. Augustinum] Intellige Augusti-
nun primum Archeepiscopum Cantua-
riensem, à S. Gregorio Pontifice consti-
tutum anno 596.

F I N I S.
